

A.C. Falla Sants Patrons i Adjacents
2023

BigMat
Aldino

Aldino
Home
viste tu hogar

CONSTRUIMOS CONTIGO

COCINAS

**PINTURA Y
DECORACIÓN**

PISCINAS

**PROTECCIÓN
LABORAL**

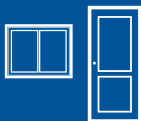
FERRETERIA

AZULEJOS

CALEFACCIÓN

**PUERTAS Y
VENTANAS**

**DUCHA
Y BAÑO**

**TABIQUERÍA
EN SECO**

C/ Llibrers, nº4

P. I. Mas del Jutge - 46900 TORRENT (Valencia)

Tel. 96 155 52 11 - Fax 96 157 40 58

2 info@aldino.com - www.aldino.com

A.C. Falla Sants Patrons i Adjacents
2023

Amb la col·laboració:

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2023.

El present Llibret ha participat en el XLV concurs de llibrets fallers organitzat per l'OAM Junta Local Fallera de Torrent.

Edita:

A. C. Falla Sants Patrons de Torrent

Disseny i impressió:

www.samarucsg.es

Depòsit Legal:

V-239-2016

Portada:

Jorge Ferrer Aparicio

Coordinació:

Mª Jose Herrero Perona

Fotografies:

© Arxiu A. C. Falla Sants Patrons

© dels textos: els autors i les autores

© de les imatges: els autors i les autores i propietaris i propietàries

© de la present edició:

A. C. Falla Sants Patrons

Publicitat:

Francisco Espeleta Alabajos,
Francisco Piles Peris, Rafa Simó
Alabarta, Raul Martinez Bayo

Col·laboradors:

Jorge Ferrer Aparicio, Rebeca Piles
Andres, Francisco Ibañez Mauro,
Lorena Olivares Gonzalez, Nerea
Olivares Gonzalez, Cristina Barreda
Villafranca, Consuelo Martinez
Companya, Yolanda Cubes Garcia.

L'A. C. Falla Sants Patrons de Torrent no es fa responsable, ni comparteix necessàriament les opinions dels seus col·laboradors.

Secció infantil:

Pilar Espeleta Tatay

Volem donar les gràcies a tots els col·laboradors per el seu recolçament constant, sense ells no haguera sigut possible este llibret!

Festa d'Interès Turístic Autònom de la Comunitat Valenciana, Bé d'Interès Cultural Immaterial i Patrimoni Immaterial de la Humanitat (UNESCO)

FALLA DEL
CARRER
CAMBRILS

Les falles de Torrent celebrem el centenari del primer esbós conservat d'una falla de Torrent.
Centenari falla Carrer Cambrils 1923-2023.

SUMARI

06

Salutació del President

08

Falla gran

14

Junta executiva

15

Comissió

18

Recompenses

21

Contingut cultural

60

Salutació President Infantil

68

Salutació Fallera Major Infantil

74

Falla infantil

78

Junta executiva infantil

79

Comissió infantil

94

Recordant 2022

107

Programa d'actes

112

Anunciants

RAFA SIMÓ ALABARTA

Salutació del President

En València, en el mes de març comencen a sorgir els aromes típics de primavera; els tarongers en flor, els gesmilers, els rosers, però també altres olors comencen a fer la seua aparició als nostres carrers; els bunyols, la pólvora... I és que, per als valencians, l'aplegada de la primavera té una referència molt clara que marca la nostra identitat: les Falles.

Fallers, als Casals a posar-ho tot a punt per a la seua celebració, mesos de preparació per a organitzar unes activitats i triar uns monuments que, en la màgica nit del 19 de març dia de Sant Josep, seran consumits per les flames.

Falleres, fallers, i veïnat, de la meua comissió, la Falla Sants Patrons, he de realçar el vostre suport rebut durant aquest exercici i el passat, per a mi és molt important la vostra participació per a fer aquesta festa nostra més gran si cap, continuant amb les nostres tradicions i fent cultura en el barri, a Torrent i a València.

Tots deguem participar de la setmana Fallera als nostres carrers, admirant les sàtires als monuments, la pólvora en les despertàs i les mascletàs, i sobretot desprenent el nostre fervor als nostres patrons, la nostra Mareta, la Verge dels Desemparats i el nostre patró Sant Josep, als quals els demane que tinguem unes bones festes.

Enguany serà un orgull tindre al meu costat als representants infantils, Sara i Aitor, als quals els demane que agafen forces per a una setmana molt intensa d'activitats i actes fallers. Us desitge de tot cor unes falles inoblidables.

Veïns, fallers i amics, gràcies per compartir les Falles, ara a soles ens queda disfrutar.

Un fort abraçada,
Vostre president,
Rafa Simó Alabarta

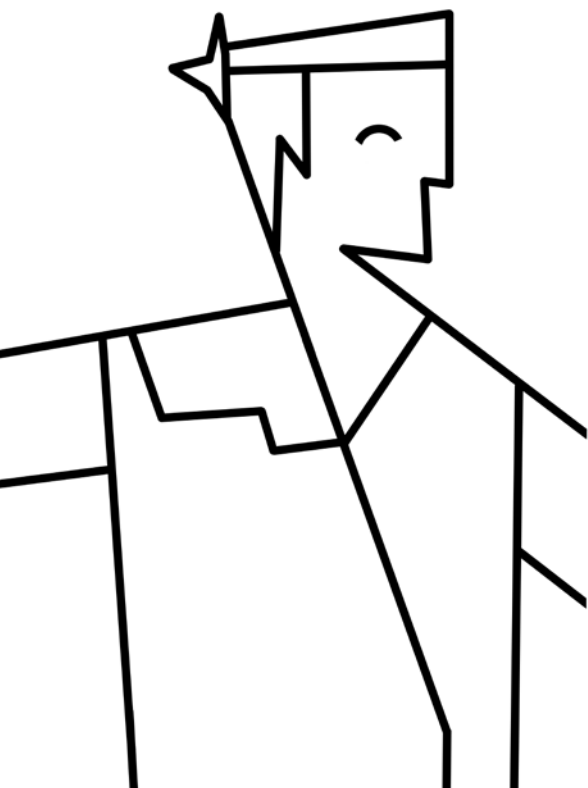

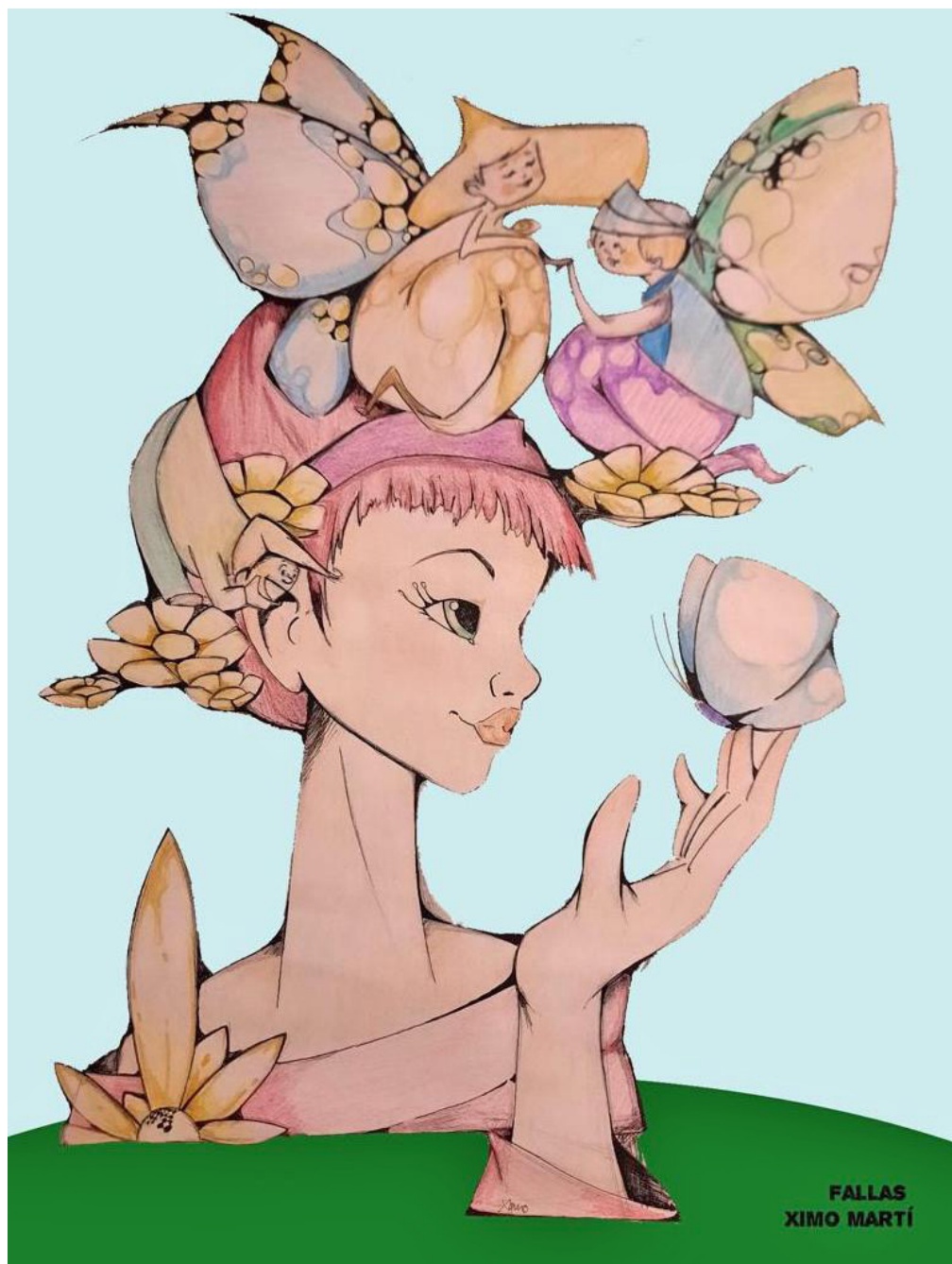
ELS CINC SENTITS

Falla gran 2023

Artista:

Ximo Martí

FALLAS
XIMO MARTÍ

En aquest món ple de canvis i controvèrsia, toca arriscar, toca somriure, toca alçar-se amb força cada volta que es cau a terra... Toca SENTIR amb els 5 sentits en plenitud, toca VIURE.

Al món faller, cal ficar els cinc sentits, per continuar fent sàtira; per enaltir la nostra cultura valenciana; per demostrar l'amor per la festa, al mateix temps que el compromís amb la nostra societat; per convertir-nos en millors fallers, i millor persones.

Cal tindre TACTE, per a fer i dir les coses de la millor manera. Per exemple, a les juntes en el casal. On, moltes voltes, els nervis i el cansament ens poden jugar males passades. Perquè , un "mala sombra" et pot tocar els nassos, les pilotes i els ous , "hat trick".

També és imprescindible l'OLFAT . Perquè hi ha coses a la societat que fan mal olor. I, per això estem els fallers, per a mostrar-les i lluitar a favor d'un canvi social. Encara que, per altra banda, nosaltres comptem amb el millor aroma del món. Es tracta de l'olor a pólvora. Una fragància que ompli els barris, i ens embriaga fins el dia de la Cremà.

I, com no, hem d'afinar L'OÏDA. Per aprendre a explicar i contar les coses tal com són i no jugar al telèfon boig. Perquè, a més, les orelles d'un faller han de filtrar entre rumors creïbles i impossibles, i triar entre eixe dimoni i eixe àngel que els parla a la seua ment festívola. No oblidem que, tota informació, segons en boca de qui, pot resultar perillosa.

Al jurat que visita i tria els monuments fallers guanyadors, el demanem que tinga bona VISTA i que no ens done per donar allò que no meresquem, però que tampoc ens lleve. Es a dir, que Santa Llúcia ens cuide i guarde la vista, sobre tot si som jurats , per no posar excuses que poc tenen a vore amb l'art de fer un monument, i fanfarronades típiques com: "Es que no estava acabada", "Un d'esta falla em va deixar sense premi fa 20

anys i ara els que no tindran premi són ells”, “Esta falla segona, que la primera ha de ser la del meu amic”.

I, per últim, tant de bo no ens quedem amb mal GUST de boca, ienguany aconseguim rebre algun “premiet”. D’esta forma coneixerem quin sabor té l’alegria de saber que el nostre monument representa fets i situacions amb les quals ens sentim identificats i que toquen els cors d’aquells que ho visiten.

Vos adoneu ara de la importància de que les coses poden i han de tindre SENTIT per tal de ser recordades amb afecte i alegria per sempre?

PD: Gaudim junts d’esta festa meravellosa i també de tots. I estimem-nos per no acabar sent uns re-SENTITS!

AMB ELS CINC SENTITS

Cristina Barreda Villafranca

Amb tonalitats obscures, silencis, amargor i fred;
amb fantasies incertes, olors perduts, fosc i gel;
buscàvem fragàncies perdudes de llum, flama i il·lusió,
però ara ja sí, prenguem la metxa per la nostra tradició.
Els sentits noten les falles en arribar el solet,
batejant la vida, vivint la màgia al voltant del graner.

Encenem l'olor a traca i el calor de germanor,
dibuixem colors de festa i els acords de les cançons.
Ens crema el cor, batega la flama,
ens encén el foc, la pell ens brama.
Degustem l'arròs tan nostre i xocolata amb bunyols,
construint amb cada espurna un riurau de llum i flors.

Pels camins passegen notes que engalanen els carrers,
Xàbia, Roca, Murta, vibren i ens ericen cada pèl.
Ens inunda el ritme, suren els sentits,
ens embruixa l'himne, ballem convertits.
Acompassen el somriure de cada fallera i faller,
emocionant les eixides en cada passacarrer.

Els colors de la senyera enlairen les emocions
donant vida valenciana a cadascun dels cantons.
Ens dibuixen jocs, divertim la pena,
ens cega l'albor, il·lustrem lluerna.

Invenció, ninots i sàtira regalen les comissions,
pintant els dies de falles amb pigments de sensacions.
Sentim eixe terratrèmol que ens inunda el cos sencer,
Rodejant-nos de persones amb el mateix sentiment.

Ens toquen les fibres, s'agita l'esperit,
ens acaricia l'aire, connectem els buits.
Textures, abraços, somriures de calor intens
compartint plens d'alegria cor amb cor i pell amb pell.

I ja arriba l'oloreta del dolç ametler en flor,
presentant la primavera amb l'encantament del foc.
Ens crea fruïció, perfumem la terra,
ens plena de goig, gaudim de l'essència.
Es percep l'olor a falles que no coneix tot el món,
en la terra valenciana sentim més que qualsevol.

Carabassa i tradició aquests dies degustem;
les iaies de cada casa trauen art als seus carrers.
Ens enjoien les papil·les, encantats amb l'elixir,
ens reviscola la panxa, per delícies abduïts.
Paella de la nostra autèntica, taronja i esgarraet,
honorant les nostres carpes, rodejats de nostra gent.

Els sentits plens d'energia ennuvolen la raó,
connectant ànima i falla, fent una irrompible unió,
perquè ens arriba eixe dia on cremem amb sentiment,
mirant els focs d'artifici amb mil coses en la ment.
Es barregen gust, olfacte, oït, vista, tacte i més,
i s'inunda la consciència fins i tot al més valent.

Vibrant, tronant, sentint, cridant,
creixent, cantant, rient, plorant...
No és tangible, és profund,
posar paraules, mirar amunt;
descriure l'ànima, sentir el foc,
escriure màgia, batega el cor.

JUNTA EXECUTIVA

PRESIDENT:

Rafael Simó Alabarta

VICEPRESIDENTA 1r:

María José Herrero Perona

VICEPRESIDENTA 2n:

Pilar Espeleta Tatay

VICEPRESIDENTA 3r:

Rosa Moncholí Pascual

VICEPRESIDENT 4t:

Raúl Martínez Bayo

VICEPRESIDENT 5é:

Genívero Almerich García

SECRETÀRIA:

Lorena Olivares González

TRESORER:

Manuel Almerich García

VICETRESORER:

Francisco Piles Peris

COMPTADOR:

Pascual Cubes Moral

VICECOMPTADOR:

Amparo Moncholí Pascual

ASSESSOR:

Paco Espeleta Alabajos

DELEGADA DE CULTURA:

Laura Ànchel López

VICEDELEGADA DE CULTURA

(Vicesecretària):

Cristina Martínez Company

DELEGADA DE FESTEJOS:

Inma March Puig

DELEGADA DE XARXES SOCIALS:

Amparo Taberner Moncholí

DELEGAT D'INFANTILS:

David Úbeda Ortiz

VICEDELEGAT D'INFANTILS:

Pilar Zamorano Polo

DELEGADA DE CAVALCADA:

Esther Alonso Company

**DELEGADA DE PRESENTACIONS,
CONCURSOS I PROTOCOL:**

Consuelo Martínez Company

**VICEDELEGADA DE
PRESENTACIONS, CONCURSOS I
PROTOCOL:**

Nerea Olivares González

DELEGAT DE TEATRE:

Francisco Ibáñez Mauro

VICEDELEGAT DE TEATRE:

Vicente Ferrer Vázquez

**DELEGAT D'ACTIVITATS
DIVERSES I LOGÍSTICA:**

Pepe Llímerà Herranz

DELEGAT D'ESPORTS:

Sergio Herrero Perona

VICEDELEGAT D'ESPORTS:

Lydia Espeleta Tatay

Alba Serrano, Claudia
Albert Deltoro, Amparo
Alonso García, Esther
Amores Díaz, Rosario
Ánchel López, Laura
Andreu Navarro, Rosana
Andrés Planells, Matilde
Aparicio Carrascosa, Pilar
Barber March, Gema
Barreda Villafranca, Cristina
Bartual Anadón, Milagros
Cabanes Ros, Amparo
Callejas Blasco, Teresa
Camps Casanova, Laura
Carratalà Moreno, Amelia
Castelló González, Esther
Cervera Mora, Mª Teresa
Cháfer Tarín, Mónica
Company Baixauli, Deborah
Cubells Prósper, María
Cubero Moral, Tina
Cubes García, María Yolanda
Cubes Garcia, Cristina
Cubes Vidal, Silvia
De La Cruz Gallego, Yolanda
Enguídanos García, Begoña
Espeleta Alabajos, Marta
Espeleta Tatay, Pilar
Espeleta Tatay, Lydia
Estrada Veguer, Maria
Fernández Marín, Patricia
Ferrer Aparicio, Marta
Galán Martínez, Lucia
Galindo Arribas, Laura
García Aguilera, María
García Rodríguez, Belén
Giménez Castillo, Diana
Giménez Ortí, Marta
Gómez Gijón, María José
González Cervera, Claudia
González Martínez, Laia

González Regolf, Lidia
Herrero Perona, Maria Jose
Iglesia Martí, María Del Carmen
Llimerà Herranz, María Empar
March Puig, Inma
Martí Elorza, Laura
Martinez Bayo, Maria Amparo
Martinez Company, Consuelo
Martinez Company, Maribel
Martínez Company, Cristina
Martínez Cuadrado, Ruth
Martínez Milán, Laura
Moncholí Pascual, Amparo
Moncholí Pascual, María Rosa
Montaner Andrés, Maria
Moya Peris, Esther
Muñoz Martín, Rebeca
Navarro Ánchel, Sara
Navarro Barat, Marta
Navarro López, Alba
Nieto Berlanga, Toñi
Novillo Huete, Amparo
Olivares González, Nerea
Olivares González, Lorena
Olivas Ferrer, Susana
Ortega Noé, Ana Mari
Ortí Cordón, Sandra
Ortí Moreno, Jennifer
Pascual Martin, Laura
Perales Giménez, Andrea
Peris Calleja, Soraia
Peris Muñoz, Pilar
Peris Rueda, Alba
Piles Andrés, Rebeca
Robles Lozano, Beatriz
Roca Fernández, Ana
Rupérez Perona, María Dolores
Silla Daries, Carla
Silla Palacios, Paula
Simó Bauset, Nuria
Simó Bauset, Ana

Simó Sanz, Sabela
Simó Zamorano, Vanessa
Solera Frías, Uxue
Solera González, Yolanda
Taberner Moncholí, María Amparo
Tormo Gimeno, Anabel
Veguer Fernández, Maria Leonor
Veguer Rumbau, Maria Jose
Vilanova Iranzo, Rosa Maria
Vilanova Nieto, Amparo
Vilar Silla, Amparo
Villarroya Gascón, Saray
Zamorano Polo, M Pilar
Alabarta Carratalá, Jose
Alarcón Esteve, Àngel
Alarcón Esteve, Dani
Almerich Garcia, Genívero
Almerich García, Manuel
Almerich Mora, Manuel
Alves Martinez, Víctor
Arrocha Antonino, Carlos
Barber March, Santiago
Bauset Tarazona, Enrique
Benlloch Iglesia, Enrique
Cabrelles Fernández, Francisco
Carratalà Velert, Juan José
Cervera Martínez, Ricardo
Cervera Mora, Ricardo
Cháfer Rodríguez, Jose
Cháfer Tarín, Miguel Àngel
Cháfer Tarín, José
Chisbert García, Roberto
Corbalán García, Alfonso José
Cortes Roig, Rafael
Cubes Garcia, Vicente
Cubes Moral, Pascual
Cubes Vidal, Joaquín
Cubes Vidal, Vicente J.
De Dios González, Enrique Javier
Escobar Sánchez, Pedro
Espeleta Alabajos, Francisco

Espeleta Peris, Enrique
Espeleta Tatay, Enrique
Estrada Arjona, Diego
Estrada Veguer, Didac
Fenoll Herráez, Jose
Fernández Andrés, Javier
Ferrer Vázquez, Vicente
Forment Fernández, Héctor
Gámez Sáez, Àlvaro
Garces Mil, José
Garcia Garcia, Jose
Garcia Perea, Marcos
Gómez Tormo, Iván
González Biot, Jose Juan
González Biot, Francisco Jesús
González Cervera, Vicent
González Garrido, Chimo
González Simó, Vicente Salvador
Guijarro Andreu, Adrià
Guijarro Andreu, Víctor
Guijarro Moreno, Juan Jose
Guillot Muñoz, José
Hernandez Antonino, Nicolas
Herrero Perona, Sergio
Ibáñez Mauro, Francisco
Jimenez Alejandro, José
Jiménez Poveda, Jorge
Leal Benlloch, Rafael
Lladró Gómez, Roberto
Lladró Gómez, Javier
Lladró Ros, Roberto
Llimerà Herranz, José
Llimerà Herranz, Alberto
Llimerà Veguer, Jose Manuel
Marco Díaz, Xavier
Marín García, Alejandro
Martínez Bayo, Raúl
Martínez Bayo, Justo Miguel
Martínez De La Cruz, Izan
Martínez López, Juan Carlos
Martínez Osma, Jorge

Monfort Lerma, Borja
Mora Ortí, Ricardo
Morellà Gradolí, Vicente
Moreno Chulià, Fernando
Moya Sánchez, Àngel
Navarro Herreros, Héctor
Navarro López, Miguel
Navarro López, Alberto
Navarro Peris, Miguel
Ortiz González, Jose Vicente
Ortiz González, Rubén
Osca Monfort, Emilio
Pascual Castellano, Alfredo
Peiró Ibáñez, Vicent
Perales Amores, Guillermo
Perales Duque, Julián
Perales Giménez, Daniel
Peris Fernández, Vicent
Peris Mora, Enrique
Peris Mora, Francisco Javier
Peris Rueda, Víctor
Peris Saiz, Javier
Piles Andrés, David
Piles Martin, Salvador
Piles Peris, Francisco
Piles Vilanova, José Pascual
Porcal Gascón, Manuel Vicente
Pradal Soriano, Alejandro
Puchades Benavides, Víctor Manuel
Rodríguez Benlloch, David
Rodríguez Gala, Jose Manuel
Rodríguez Marí, Manuel
Ros Alcaraz, Antoni
Ros Piles, Jose Pascual
Rulpérez Perona, David
Sánchez Aldana, Jorge
Sansixto Navarro, Borja
Sanz Chust, Miguel
Segarra Espeleta, Rubén
Segarra Ruiz, Enrique
Silla Moncholí, Jose

Silla Olmos, Miguel
Silla Soriano, Simón
Silla Soriano, Francisco José
Simó Alabarta, Jose Vicente
Simó Alabarta, Rafael
Simó Froment, José María
Simó Zamorano, Rubén
Taberner Moncholí, Roberto
Tarín Silla, Francisco
Tarín Silla, Ricardo
Toledo Piles, Luis
Tronch Toledo, Pepe
Tusón Marsilla, Francisco
Úbeda Ortiz, David
Valera Ànchel, Juan Vicente
Valmaña Ricart, David
Vázquez Lerma, Víctor
Vázquez Martí, Enrique
Vázquez Martí, Rubén Camilo
Veguer Fernández, Francisco Javier
Veguer Muñoz, Francisco Javier
Velázquez Moreno, Manuel
Vilanova Ortiz, António
Vilar Paes, Ramón

FALLERS D'HONOR

Eugenia Alonso Lucas
Julia Alonso Lucas
Ramón Merino Medina
Pedro Escobar Sánchez
Diego Llopis Veguer
Alvaro Peris Bartual
Francisco Giner Fernández

FALLERS D'HONOR PERPETUS

Jesús Ros Piles
Ignacio Gómez-Lobo Albacar

RELACIÓ DE RECOMPENSES

2022/2023

TORRE D' OR

Cubes Vidal, Silvia
Galindo Arribas, Laura
Robles Iozano, Beatriz
Simó Zamorano, Vanessa

TORRE D' ARGENT:

Arrocha Antonino, Carlos
Camps Casanova, Laura
Carratalà Moreno, Amelia
Gómez Tormo, Iván
González Cervera, Vicent
Guijarro Andreu, Adrià
Guillot Muñoz, José
Monfort Lerma, Borja
Novillo Huete, Amparo
Pascual Castellano, Alfredo
Silla Moncholi, Jose

Festa d'Interés Turístic Autonòmic de la Comunitat
Valenciana, Bé d'Interés Cultural Inmaterial i
Patrimoni Inmaterial de la Humanitat (UNESCO)

RELACIÓ DE RECOMPENSES

2022/2023

BUNYOL D'OR I BRILLANTS AMB FULLES DE LLOSER

Martínez Bayo, María Amparo

BUNYOL D'OR AMB FULLES DE LLOSER

Lladró Gómez, Javier
Navarro López, Alberto
Simó Alabarta, Rafael

BUNYOL D'OR:

Galindo Arribas, Laura
González Garrido, Chimo
Simó Zamorano, Vanessa
Villarroya Gascón, Saray

BUNYOL D' ARGENT:

Arrocha Antonino, Carlos
Camps Casanova, Laura
Carratalà Moreno, Amelia
Gómez Tormo, Iván
González Cervera, Vicent
Guijarro Andreu, Adrià
Guillot Muñoz, José
Monfort Lerma, Borja
Novillo Huete, Amparo
Pascual Castellano, Alfredo
Silla Moncholí, Jose

RECOMPENSES DE LA NOSTRA FALLA

BRILLANTS

2007 Enrique Bauset Tarazona
2015 Francisco Tarin Zanon +
2015 Vicente Martinez Martinez +
2016 Manuel Vazquez Redón
2018 Francisco Tusón Marcilla
2019 Ramón Carreres Chovar +
2019 José Chafer Rodriguez
2022 José Alabarta Carratalá

LLORED

2001 Juan José Carratalá Velert
2001 Enrique Bauset Tarazona
2002 Enrique Espeleta Peris
2002 Manuel Vázquez Redon
2006 Rafa Cortés Roig
2007 Manuel Almerich Mora
2009 Camilo José Silla Castelló +
2009 Francisco José Espeleta Paricio +
2010 Vicente Peris Fernandez
2011 Enrique Fenoll Carratalá +
2011 José Chafer Rodriguez
2011 Vicente Alabajos Cubes +
2011 Francisco Tusón Marcilla
2012 José Pascual Piles Vilanova
2012 Ramón Vilar Paes
2012 José Bermell Folguera +
2012 Miguel Sanz Chust
2012 Fernando Moreno Chuliá
2013 José Alabarta Carratalá
2013 Raul Martinez Bayo
2013 Francisco Tarin Zanon
2013 Vicente Martínez Martinez
2014 Juan Luis Peña Garay
2014 José Manuel Llimerá Veguer
2014 José Andreu Ortí
2017 Chelo Martinez Company
2018 Rosa Moncholí Pascual
2018 Rebeca Piles Andres
2018 Amparo Martinez Bayo
2018 Enrique Vazquez Martí
2019 Pascual Cubes Moral

CONTINGUT
CULTURAL

EIXE MANS

EXPERTESSSSS

PER FRANCISCO IBÁÑEZ MAURO

Vent, Terra, Aigua i Foc els quatre elements de la natura i constituents bàsics de la matèria.

Estes són les quatre forces que any rere any nostres venguts ninots com si d'uns herois de novel·la caballeresca es tractaren, han de fer front.

Vent a vegades de Llevant a vegades de Ponent i si no de Tramuntana i que tant dificulta la feble estabilitat de les nostres escultures.

Junt al vent la terra arrossegada dels nostres camps que preten erosionar desdibuixar eixes efímeres obres d'art.

Aigua, aigua vinguda desde el Mediterrani, mar que en el seu encant fa més ric el nostre Regne, però que a l'hora de carregar núvols es converteix en un dels enemics més poderosos als que tenen que fer front les nostres delicades figures.

Per últim foc, foc i ninots, eixe binomi inseparable i que al abraçar-se creen un dels espectacles més meravellosos que l'ull humà d'un valencià pot contemplar.

Encara i tot, hi ha ninots que's lliuren d'eixe abraç. Son aquell que tenen la sort o la desgracia d'esquivar el seu destí. Eixos ninots reviuran per sempre no sols en la memòria i que recobran tota la seua lluentor al passar per eixes mans expertes que en la precisió d'un rellotger faran que tornen al seu estat original.

LA CONSERVACIÓ D'UN ART EFÍMER

PER JORGE FERRER APARICIO

1. Introducció

En l'obra del marquès de Cruïlles sobre els orígens dels gremis es relata la forma més popular de l'origen de la festa fallera on el gremi dels fusters amb l'entrada de la primavera i atesa la festivitat del seu patró, sant Josep, realitzava la neteja dels tallers, buidant-los de restes de fustes velles, mobles i dels parots.

Dibujo del cronista historiador fallero Soler Godes que representa el origen del «ninot» de la falla a partir del «estai» o «parot» de los carpinteros del siglo XVIII.

Va ser amb el temps quan els veïns van començar a decorar aquests munts de fusta amb la roba vella que tenien a les seues cases o tallers, dotant-los d'un caràcter satíric recreant personatges populars de la ciutat. A poc a poc amb una natural evolució, els mobles es van començar a canviar per estructures predissenyades, guanyant tant en altura com el volum. Com a conseqüència, es començaren a investigar noves tècniques que ajudaren a un modelatge més ràpid i lleuger i es va desenvolupar la tècnica dels positius a través de motles d'escaiola. Aquests motles es feien amb models realitzats en argila a grandària natural, els quals eren coberts d'escaiola, creant així el negatiu, el qual posteriorment seria cobert dels mateixos papers encolats utilitzats anteriorment per a així realitzar la coberta de la falla únicament amb cartó que, encara que hagueren de comptar amb un esquelet intern format per llistons de fusta, feien moltes més lleugeres les peces.

Encara que aquestes reproduccions de cartó pedra no tenien un ràpid i fàcil acabat. Una vegada extrets els positius totalment secs i rígids, s'obtenien diferents parts d'una figura que s'ajuntaven i engrapaven, per a tindre una unió provisional que es reforçaria amb tires de cartó diferents sobre les juntes adherides amb l'engrut preparat per a la unió del cartó en el motle.

És en aquest punt en el que el paper comença a ser utilitzat com a capa superficial de l'obra, on s'emptra la tècnica de l'engrut per a l'adhesió i enduriment d'aquests papers. I és que poc ha canviat la forma de realització d'aquesta fins a l'actualitat, utilitzant com a únics materials, la farina de blat, l'aigua i sulfat de coure, com a tractament fungicida.

Aquests motles van ajudar els artistes a facilitar la realització dels volums més grans dels monuments i a poder realitzar diverses còpies d'una mateixa falla, que se solien plantar en diferents localitats en els anys posteriors.

Amb el temps es va començar a experimentar amb nous materials, com van ser principalment, polímers sintètics, així com el poliestiré expandit. Principalment es va començar a utilitzar per a realitzar els detalls i xicotets objectes, ja que permetia un fàcil modelatge. Amb l'aparició d'aquest nou material, també van canviar les eines utilitzades en el modelatge, començant a utilitzar serres o talladores amb fil metàl·lic calent. Aquest procediment i material feia que els volums pogueren ser més grans i lleugers, encara que impossibilitaven la utilització de motles, per la qual cosa les peces creades eren úniques.

A poc a poc, l'ús d'aquests polímers es va anar incrementant, passant de ser un material utilitzat per a realitzar xicotets detalls a formar part del gruix del monument pel seu baix pes, el seu fàcil modelatge i els acabats llisos que es podien aconseguir. Quant a l'emprimació, ja des de la utilització del cartó com a suport, s'havia de realitzar una emprimació distribuïda en 3 capes uniformes per tota la superfície del monument. Quan parlem de falles del S.XX, cal fer referència també a les emprimacions de composició tradicional, basades en cues animals i carbonats de calci com el blanc d'Espanya o blanc panet. Encara que ja a la fi del segle passat es van començar a utilitzar solucions comercials ja preparades, a les quals cada artista afegiria alguns additius com a pigments o aigua, depenent de la utilitat o la capa de preparació en la qual es trobaven. A posteriori d'aquestes 3 capes d'emprimació amb una superfície blanca i llisa, i per a preparar-la per a la recepció de les diferents capes de pintura, s'impermeabilitzava, reduint l'absorció d'aigua cap als substrats inferiors. Els impermeabilizants més utilitzats han sigut l'aguacola, formada per una mescla d'aigua i cola a parts iguals; vernissos acrílics, i encara que en menys ocasions, el làtex.

La pintura tanca l'acabat d'una figura i constitueix una part fonamental en la realització de la falla. Una vegada que el monument es troba correctament emprimat i impermeabilitzat, se superposaran les diferents capes de pintura. Seguint la tècnica de gras sobre magre, les primeres capes es realitzarien com a entonació amb pintures acríliques o viníliques, aplicades a pinzell en zones xicotetes o a pistola d'aire comprimit si es tracta de grans superfícies. Posteriorment, per a realitzar les decoracions, trobem dues variants diferents. La primera, basada en l'antiga manera de pintar, en la qual a base de pintures a l'oli, aplicades a pinzell, s'acabarien de donar els últims detalls amb gran quantitat de fines capes o veladures. D'altra banda, basant-se en la tècnica més actual, es canviaria l'oli per una tècnica acrílica o vinílica, amb acabats quant a lluentor molt semblants, però amb una expressió en la pinzellada molt més lliure i pastosa.

2. Estudi en profunditat del ninot indultat de Cullera l'any 1987

2.1. Estructura interna

Com ja s'ha parlat amb anterioritat, aquesta obra va ser realitzada amb la tècnica de cartó pedra extret mitjançant motle d'escaiola. Una vegada s'obtenien els positius, aquests s'ajuntaven entre si i s'ancoraven a un suport realitzat en forma d'esquelet intern, format per llistons de fusta. En el cas d'aquesta peça, es va decidir utilitzar fusta conífera, més en concret de pi, no tan sols pel seu baix cost, sinó també per la facilitat de tall i maneig i pel seu pes moderat.

Aquesta estructura interna, podria dividir-se en dues part: d'una banda, l'estructura de la figura principal, que es troba oculta sota el cartó pedra i altres capes de preparació i pintura, i d'altra banda, l'estructura de fusta de la base que pot ser observada per la part inferior de l'obra.

Quant a l'armadura de fusta de l'escena principal, s'ha decidit realitzar una hipòtesi de croquis de com aquesta estructura podria estar configurada, per la impossibilitat d'haver realitzat estudis que ens permeteren saber la forma i l'estat d'aquesta, com una imatge de raigs X.

En el cas de la base l'estructura era visible per la part inferior de l'obra i, a més, molt simple. Els diferents llistons de fusta varien en aquest cas en longitud, però l'ample és el mateix en tots ells, 5 cm. Aquests formaven un prisma rectangular unit a través de grapes i claus, recobert de xapa d'aquest mateix material.

2.2. Suport

El conegut com a cartó-pedra va ser utilitzat com a suport escultòric en aquesta mena d'obres durant diversos segles, però què és en realitat i com es va crear aquesta capa endurida de cartó? En primer lloc, els papers utilitzats són mesclades reciclades de cartons, draps i periòdics vells. Aquests serien realitzats en diferents gramatges, donant-los varietat d'utilitats, per exemple, un de més grossària per a zones de major extensió i menor detallisme i pel contrari, papers de menys gramatge per a les primeres capes i superfícies més xicotetes.

Aquests papers serien superposats uns damunt d'uns altres creant superfícies que tindrien entre 2 i 4 capes que serien adherides amb una mescla que ja era coneguda per antics tractadistes com Cennino Cennini¹⁴ per la seua força i fàcil realització. Es tracta de la pasta de farina de blat mesclada amb aigua calenta i sulfat de coure utilitzat com a fungicida per a una millor conservació. Aquest adhesiu s'aniria interposant entre els diferents fulls de cartó que, en assecar-se, formarien una capa dura de diversos mil·límetres de grossària, perfecta com a suport escultòric.

En el cas d'aquest ninot, es van utilitzar fins a 3 tipus de papers diferents: en primer lloc, en la zona més pròxima al motle es va utilitzar un paper de color grisenc de menys gramatge, que ajudaria a extraure amb major precisió els detalls del motle; en segon lloc, s'aplicarien 2 fulls de cartó rosat de major grossària per a donar cos al conjunt, i el tercer tipus de paper que s'ha trobat en aquesta obra, van ser fulles de periòdic, que pel seu acabat llis però fort en endurir amb la pasta i el seu poc gramatge, es va utilitzar en tires en zones molt detallades o en cantonades molt angulosos com en la base, on a través d'una llacuna, es poden discernir els diferents estrats.

2.3. Aparell

Quant a la preparació de la superfície, podem saber que, amb la finalitat de donar un acabat llis i homogeni a l'obra, es disposaven per damunt de les diferents capes de cartó ja endurit i armat, 3 o a vegades 4 capes més d'emprimació.

En aquest cas i com es pot observar en el que manca del dit menovell de la mà dreta com es veu en la figura 14, es tracta d'una emprimació d'un gruix aproximat de 2 mil·límetres de grossària. La mescla que s'emprava en el taller dels Colomina es basava en el mètode d'emprimació tradicional amb l'ús de cues animals, com a cua de conill¹⁶, addicionant carbonats de calci com el blanc panet. Aquesta mescla es distribuïria de manera homogènia mitjançant una brotxa per tota l'obra, fins a 4 vegades, deixant assecar entre capa i capa.

Després d'això trobem una clara diferència de tractament per part dels artistes quant a la figura principal i la base. En el cas de l'aflador, la preparació va ser allisada amb diferents papers d'escata deixant una superfície parella i d'aspecte blanc mat. No obstant això, en el cas de la base, els autors van decidir no escatar-lo per a proporcionar diferents textures al conjunt.

Com a última capa de la preparació abans de la pintura, s'aplicaria una pel·lícula de mitja cua, mescla a parts iguals de cua de conill mare i aigua, per a minimitzar l'absorció de les capes subjacents.

2.4. Pel·lícula pictòrica

Com ja s'ha esmentat amb anterioritat, les capes de pel·lícula pictòrica en els ninots no solen superar els tres estrats. En primer lloc, al moment de pintar la figura es va realitzar l'entonació global a base de pintures viníliques. En aquest procés, en tractar-se d'una obra de xicotetes dimensions, es va optar per l'aplicació a brotxa. Es té certesa d'això per la truja trobada en el davantal, on l'única capa de pintura és aquesta.

En aquest procés es van utilitzar un total de sis colors entre els quals trobem: l'utilitzat per a les carnacions; el verd de la camisa; els dos tons de grisos del jupetí, botes i el davantal, i quant a la resta, el granat de la roda i el color blau del conjunt de la base i els pantalons.

En aquesta capa, pel seu mètode d'aplicació, es pot arribar a observar un cert gruix que podria arribar a diverses dècimes de mil·límetre, sent aplicat d'una forma homogènia per tota la superfície.

En el segon estrat, s'engloben les veladures aplicades també a pinzell, no obstant això, i seguint la premissa de gras sobre magre, es tracta de pintures a l'oli, la qual cosa permetia fer capes molt més fines i transparents perfectes per al cas d'aquesta figura per a pintar totes les ombres, detalls en el pèl i totes les carnacions de la cara i mans.

Finalment, trobem en zones molt puntuals, com en els ulls, xicotetes pinzellades d'una major pastositat, però igualment a l'oli, utilitzades per a donar les lluentors finals.

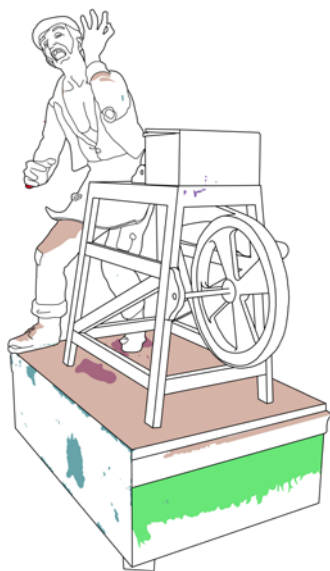
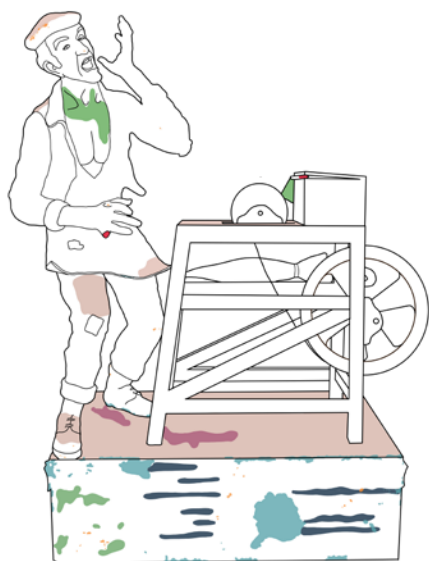

2.5. Vernís

En el cas de l'última capa, era una de les més importants per a la correcta conservació de l'obra, ja que aquesta faria de capa intermèdia entre l'obra i el mitjà, i les inclemències meteorològiques durant la setmana que estava exposada a l'aire lliure.

No obstant això, aquestes capes en ser aplicades en els últims moments de la realització de la falla, en algunes ocasions, el vernís era aplicat de forma molt ràpida la qual cosa podia fer que en algunes zones del ninot s'emprara més vernís del necessari i en unes altres, que la pintura quedara al descobert.

El vernís utilitzat en aquesta obra es tracta d'un vernís de tipus sintètic amb acabat mat i aplicat a brotxa. També en algunes zones com les ungles o els ulls, s'utilitzava de manera puntual i a pinzell una capa de vernís amb acabat brillant amb la finalitat de donar un acabat més realista a la figura.

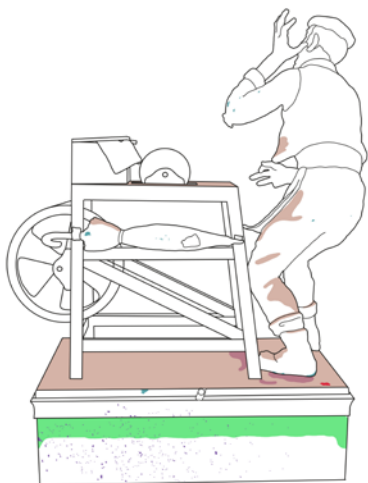
3. Estudi de l'estat de conservació actual del ninot

Quant a l'estat de conservació, s'hauria d'analitzar i destacar el lloc on aquesta obra ha sigut emmagatzemada per més de 20 anys.

Una vegada tancat el taller dels germans Colomina, el conjunt de ninots que havien obtingut el premi d'indultats en la població de Gandia es van traslladar al nou Museu Faller d'aqueixa mateixa ciutat, on alguns d'ells van ser exposats. No obstant això, i com que en la població de Cullera no comptava amb un museu d'aquestes característiques, la figura de "l'esmolador", realitzada per a la Falla del Passeig, va ser emmagatzemada en el soterrani del Museu Faller de Gandia.

En el moment de realitzar les primeres fotografies i anàlisi visual, també es va fer una observació del lloc de emmagatzematge, que, en tractar-se d'un soterrani, que s'obri en molt poques ocasions, té un ambient en el qual l'acumulació de pols és molt abundant.

3.1. Estructura interna

Quant a l'estructura interna, es podria fer una diferenciació entre els llistons de fusta i les planxes que cobreixen la base. D'una banda, els llistons que estan visibles per la part inferior pertanyents a l'estructura rectangular que conforma la base es troben en molt bon estat de conservació, ja que solament s'observa una mica de brutícia superficial a més d'algunes teranyines antigues.

No obstant això, en la xapa de fusta que cobreix per la zona superior la base, sota el peu, hi ha un trencament, degut probablement a una mala col·locació de la figura que va acabar trencant la fusta. També es veu un forat prop del taló de la sabata esquerra que, en principi, es creia que era de procedència desconeguda, encara que després es va concloure que podria ser el forat resultant de clavar el premi en la base de la figura.

Finalment, quant a l'ancoratge que fixava la figura principal a la base de llistons de fusta, es troba en mal estat, ja que ja no compleix la funció. Els claus que s'utilitzaven per a assentar la peça estan solts i la fusta totalment descohesionada.

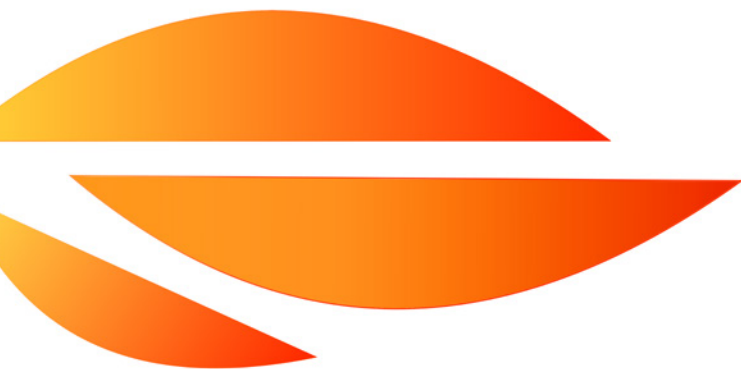

3.2 Suport

Quant al suport de cartó, es troba en un estat de conservació molt bo, ja que no trobem cap emborsament, alçaments del cartó o perdudes greus. No obstant això, es pot observar una gran pèrdua volumètrica que afecta la mà dreta, ja que aquesta no compta amb el dit menovell.

A més, cal destacar que les arestes de la base, on s'ajunten dues xapes de fusta, van ser reforçades amb paper de periòdic per a fer la junta llisa i uniforme. És en aquestes zones on el paper ha patit més alçaments, donats els moviments que es generen en aquestes juntes. En alguna part simplement s'ha produït una pèrdua de preparació, però en unes altres el paper es troba alçat portant amb si totes les capes superiors.

3.3 Aparell

Quant a la preparació, la situació és molt diferent, ja que, trobem diferents pèrdues, algunes de major grandària, situades en la base i altres de menor calibre situades en la figura principal.

En primer lloc, després d'analitzar l'escena principal, trobem algunes pèrdues d'aparell, d'una grandària xicoteta produïda sobretot en les zones més excel·lents de l'obra, així com en el davantal, la boina o els pantalons. Aquestes pèrdues, a més de que són de grandària reduïda estan en llocs d'una importància menor, ja que són localitzacions on la pintura és plana i es corresponen amb àrees compositives poc compromeses.

No obstant això, el gran problema es troba en les zones de la xapa, sobretot en la part davantera, ja que es pot observar una gran llacuna circular de 20cm de diàmetre aproximadament, en la qual es veu directament la fusta, a més d'un conjunt de xicotetes pèrdues de preparació. A més, en tota aquesta àrea, es poden observar clarament tres grans clivelles en forma de serralada que travessen de costat a costat l'obra i fan que gran part de la preparació estiga totalment alçada, amb un perill real de despreniment per una mala manipulació o pel pas del temps.

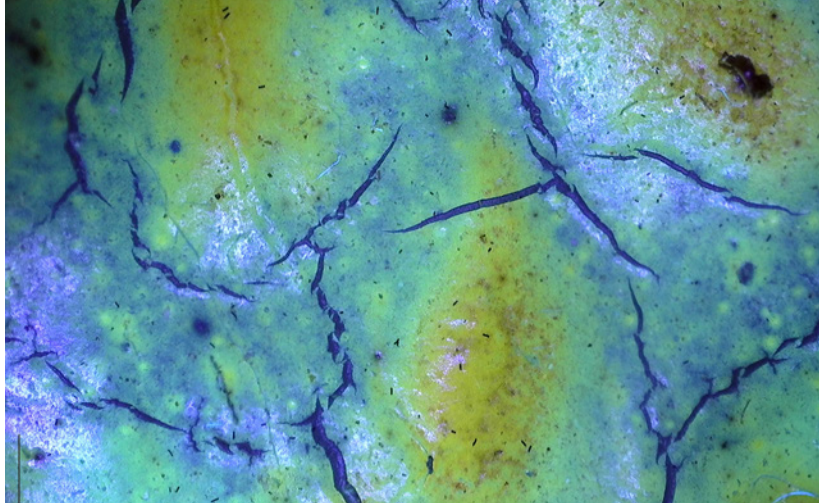

3.4. Pel·lícula pictòrica

En la pel·lícula pictòrica, igual que en el punt anterior, es pot fer una clara diferenciació entre l'escena central i el pedestal. En el cas de la primera, es troba en un estat de conservació bo, únicament s'aprecien xicotetes pèrdues causades per xicotets colps i una gran capa de brutícia superficial poc cohesionada, la qual no suposa una patologia greu per a l'escultura.

D'altra banda, en tres dels laterals podem trobar un llistó de fusta de 10 cm de gruix implementada a manera d'ornamentació travessat horitzontalment la part superior d'aquesta, que, a causa de la humitat del lloc de magatzematge, tant en el taller com en el museu, ha produït un escolament generalitzat de 15cm de color ocre molt marcat.

Finalment, i centrant-nos en la cara posterior de l'obra, es poden detectar un gran nombre de gallinarsots de pintura blanca, deguts possiblement a un mal emmagatzematge, en el qual el plàstic no cobria la totalitat de l'obra i en realitzar labors de manteniment en el soterrani del museu, es va produir un degoteig sobre la pintura original.

3.5. Vernís

Malgrat que la capa de vernís sintètic poguera tindre una bona aparença amb un espectre de llum visible, va ser en realitzar l'estudi amb fluorescència ultraviolada on es va poder observar que el vernís havia sigut aplicat a brotxa i d'una forma ràpida i heterogènia, ja que, en algunes zones com les cames o el coll, es pot percebre una capa gruixuda d'aquest vernís, fins i tot gotes produïdes per la pròpia aplicació a brotxa. No obstant això, altres zones com el pit o la caixa de fusta, no compten amb aquesta capa de protecció.

No obstant això, i malgrat aquesta aplicació, aquesta capa es troba en un bon estat de conservació, només en zones puntuals es pot observar a simple vista l'oxidació del vernís i la concreció d'aquestes gotes, així com la zona del coll, la tela blanca o les parts superiors laterals de la base on es veu un escolament de vernís oxidat.

També sobre aquest últim estrat, i atés que la figura solament havia sigut embolicada per un plàstic que no cobria tota l'escultura, podem trobar gran quantitat de brutícia superficial poc cohesionada per tota la superfície amb xicotetes deposicions de rosegadors situades en l'àrea on dona suport a la figura principal en la base.

4. Proposta d'intervenció

4.1. Conservació curativa

Segons el ICOM entenem la conservació curativa com “totes aquelles accions aplicades de manera directa sobre un bé o un grup de béns culturals que tinguen com a objectiu detindre els processos nocius presents o reforçar la seua estructura”.

4.1.1 Desinsectació

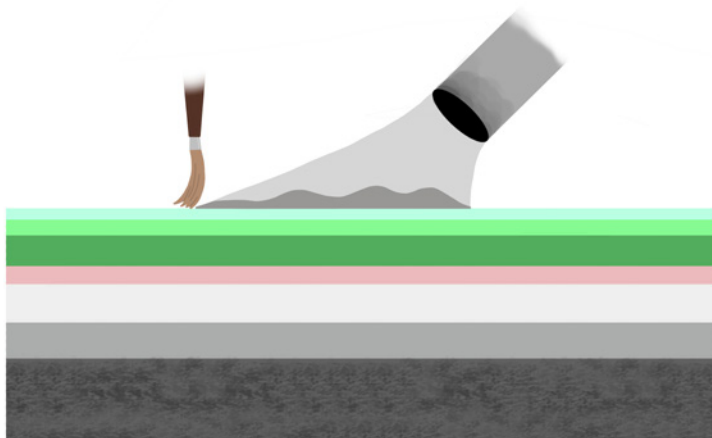
Dins d'aquest punt es durà a terme d'una banda el tractament de prevenció als atacs d'insectes xilòfags, el qual es realitzarà en els únics llistons visibles de la figura principal, els excel·lents per la part dels peus. A aquests se'ls aplicarà una capa de Xilores Prompte amb brotxa i es cobrirà amb un plàstic que es tancarà hermèticament durant 24 hores.

4.1.2. Consolidació i fixació

També es realitzarà la consolidació i fixació d'algunes zones en un estat molt fràgil com són algunes clivelles en les quals la pintura s'ha alçat. El material que s'usaria per a aquest procés dependrà dels test de sensibilitat als dissolvents, però tenint en compte que es tracta de pintura vinílica i oli, al principi es podria utilitzar gelatina tècnica al 7% diluïda en aigua. Aquesta serà aplicada a pinzell en calent sobre les clivelles i sobre això es col·locarà una part de paper japonés que amb ajuda d'una espàtula calenta s'adherirà a la gelatina ajudant també amb la calor i una lleu pressió a aplanar les clivelles.

4.2. Restauració

S'entén la restauració com “totes aquelles accions aplicades de manera directa a un bé individual i estable, que tinguen com a objectiu facilitar la seua apreciació, comprensió i ús”. Considerant totes les causes de deterioració i havent realitzat un ampli estudi de l'estat de conservació de l'obra de “L'esmolador” es realitza una proposta de restauració estètica d'acord amb aquests resultats.

4.2.1. Neteja

En un primer lloc, es realitzaria un desmuntatge de l'obra, per a poder realitzar la intervenció de manera separada en totes les peces i es col·locarà la figura principal sobre una taula correctament embuatada i protegida per a evitar nous danys en l'obra.

Després d'això es realitzaran una sèrie de tastos de solubilitat que ens ajudaran a saber quins substrats cal retirar i amb què. Es començarà pel test acuse, amb el qual es posarà a prova l'adequació d'aquests mètodes al sistema de neteja. També es realitzaran proves de sensibilitat a la humitat, la temperatura i als dissolvents orgànics, com la ligoïna, l'acetona i l'etanol.

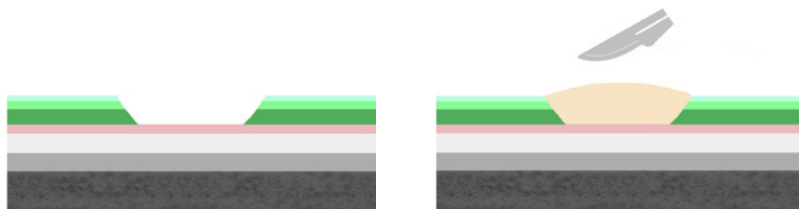
A l'hora de realitzar la neteja mecànica, es farà ús d'una brotxa de truges suaus i d'un aspirador per a anar eliminant la brutícia remoguda. En aquest punt caldrà anar amb especial compte amb les zones amb pèrdues, ja que una neteja massa fort podria empitjorar les patologies.

Una vegada realitzada la neteja mecànica i analitzant les zones on la brutícia ha acabat formant una capa grassa que no és possible eliminar-la amb la brotxa, s'aplicarà una solució tamponada d'aigua amb un pH lleugerament àcid, afegint poca quantitat de citrat de triamoni que actuarà també com a agent quelant.

Analitzades totes les patologies que presenta la capa de vernís i la poca homogeneïtat amb la qual es va aplicar, es va decidir fer una eliminació completa d'aquesta capa protectora. Com que es tracta de resines sintètiques una mica envellides, poden tindre una solubilitat compatible tant amb les mescles d'hidrocarburs com amb dissolvents polars. Per a això es tornaran a realitzar una sèrie de tastos utilitzant els dissolvents orgànics del test de Cremonesi. Aquesta prova és base en una sèrie de mescles binàries a partir de 3 dissolvents orgànics (ligroïna, acetona i etanol) en diferents proporcions. A l'hora de realitzar aquests tastos caldrà assegurar-se que es facen sobre una zona envernissada, fent ús també d'un equip de llums UV.

Una vegada analitzat el percentatge d'eliminació del vernís, es decidirà pel dissolvent orgànic que amb més eficàcia haja eliminat el vernís en les proves sense danyar les capes subjacents d'aquest. Per al procés d'eliminació de vernís serà necessari utilitzar una campana extractora de vapors en el cas que s'utilitze algun producte diferent a l'aigua, i amb hisops de cotó, realitzant moviments suaus es retirarà el vernís tant de la figura principal i de la taula de treball, revisant que l'eliminació siga eficaç amb llums UV.

4.2.2 Estucat i reintegració volumètrica del dit

El següent pas en el procés de restauració serà l'estucat de les llacunes, que es realitzarà amb una massilla a base de gelatina tècnica de pura pell diluïda en aigua al 7% i carbonat de calci. Aquesta s'aplicarà a pinzell, deixant la superfície llisa sobre nivell per a després eliminar l'excés amb un bisturí.

Abans de la reintegració cromàtica es realitzarà la reposició del dit menovell que manca a la mà dreta de la figura. Per a extraure una còpia exacta d'aquest que manca, es prendrà de model el ninot situat en el Museu Faller de Gandia, realitzat amb els mateixos motles un any abans. Per a major exactitud es realitzarà un motle de silicona del dit del primer ninot. En primer lloc, havent mesclat la silicona base amb el catalitzador, s'aplicarà amb una espàtula de goma una fina capa sobre el dit, deixant assecat, assegurant-nos que no es formen gotes en la part inferior. Una vegada endurida la silicona, s'extraurà el motle i es realitzarà una segona capa d'algeps en dues parts, per a evitar deformacions a l'hora de realitzar la reproducció. Una vegada endurit es procedirà a la realització del positiu realitzat amb Polyfilla, que s'adherirà a un xicotet llistó de fusta anteriorment tractat amb Xylores Prompte per a evitar atacs xilòfags. Després d'un correcte escatat de l'algeps amb paper abrasiu, el llistó s'introduirà en el dit i, juntament amb un adhesiu a base de coles naturals, s'unirà el positiu d'algeps amb el que manca de la mà.

4.2.3 Reintegració cromàtica i envernissat

Conclòs aquest procés es començaria la reintegració cromàtica de la figura. En primer lloc, en forma de base de color amb aquarel·les o guaix, s'intentarà acostar el màxim possible al color original de la peça. Una vegada finalitzada la primera entonació cromàtica, es realitzarà l'envernissat general de la peça. Aquest es realitzarà amb una resina natural, com poguera ser la Dammar, aplicada en una dissolució en essència trementina en proporció 1:3. A aquesta mescla s'afegirà una xicoteta quantitat de cera microcristal·lina per a donar un acabat mat, similar a l'original. Aquest vernís seria aplicat a pistola per a poder així tindre una capa fina i homogènia per tota la peça. Després d'això, utilitzant pigments al vernís, es realitzarien els últims retocs per a acabar d'ajustar el color. Com a últim pas en la restauració de la figura principal, es realitzaria un envernissat a pinzell amb un vernís brillant d'origen sintètic, en les zones de les ungles i els ulls.

4.2.4 Restitució de la base

Com ja es va analitzar en l'apartat 7 d'aquest mateix article, la base de la figura ha sigut la més perjudicada de l'obra. Aquesta base va ser realitzada a posteriori per a poder exposar o emmagatzemar l'obra, per la qual cosa es decidirà una substitució completa d'aquesta per una nova realitzada en taules de DM d'un gruix aproximat d'1 cm, amb un acabat en un color neutre com a blanc o beix per a no distorsionar la visió de la figura principal.

Aquesta nova base serà de la mateixa grandària i forma que l'anterior, encara que en cap cas es farà un treball d'aproximació quant al color o la textura aquesta fusta.

En la part superior també es realitzaran els forats per a posar col·locar el ninot en el mateix lloc que en la base original.

5. Proposta de conservació preventiva en museu faller

Segons el ICOM entenem la conservació preventiva com "totes aquelles mesures i accions que tinguen com a objectiu evitar o minimitzar futures deterioracions o pèrdues. Es realitzen sobre el context o l'àrea circumdant al bé, o més sovint un grup de béns, sense tindre en compte la seua edat o condició. Aquestes mesures i accions són indirectes no interfereixen amb els materials i les estructures dels béns. No modifiquen la seua aparença".

Com es comentarà més en profunditat en el punt següent, després de la restauració d'aquesta obra es realitzarà una donació des del Museu Faller de Gandia al Museu Faller de Cullera, per tant, en aquest apartat es farà una diferenciació entre totes dues localitzacions.

Des del primer moment de contacte amb l'obra, s'han tingut en compte els factors de degradació que més han afectat durant el seu emmagatzematge, així com la humitat, la temperatura i la brutícia. Com en els magatzems del museu solament estarà emmagatzemat durant el procés de restauració, no s'implementaran moltes mesures de conservació preventiva, ja que aquests tenen un difícil control tant de la humitat com de la temperatura.

En el moment de la realització del registre fotogràfic, es van realitzar diferents mesuraments tant de temperatura com d'humitat. En aquest moment i com que es tracta d'un soterrani on la humitat i la temperatura es mantenen estables durant l'any, la temperatura mesurada va ser de 18 °C a una humitat relativa de 76.9%. Analitzant aquestes dades, podem veure que la temperatura es troba dins dels límits idonis per a la seua correcta conservació, no obstant això, les dades d'humitat són massa elevats, sent aquesta un possible factor de deterioració.

Malgrat aquestes dades, i com que es troba en estat d'equilibri amb l'exterior, les mesures de conservació preventiva es limitaran a la correcta cobertura total amb un plàstic lleuger en el qual es realitzaran uns xicotets forats per a evitar la condensació en cas d'humitat molt alta.

No obstant això, una vegada realitzat el trasllat a la nova localització on l'obra s'exposarà en sala permanentment, es prendran mesures conservatives més estrictes. En primer lloc, comptant amb un higròmetre i termòmetre, es faran controls d'humitat relativa i temperatura periòdicament. En el cas de la HR, ha de mantindre's en un interval entre 40 i 70%, i entre els 20 a 30 °C. A més, seran necessaris controls rutinaris per a assegurar-se de la no aparició de noves patologies.

D'altra banda, també s'hauria de controlar a l'hora de la instal·lació les radiacions lumíniques que afectaran l'obra una vegada exposades i si és necessari col·locar filtres UV per a minimitzar la radiació ultraviolada i previndre un envelliment ràpid tant dels pigments com del vernís.

6. Conservació d'un ninot a casa

A final de cada any faller, en cadascuna de les comissions cada representant de l'any passat previ a la cremà del monument selecciona un ninot, com a indult i record de l'any. Aquests, no són conservats en cap museu faller, sinó que és cada persona la que els conserva, dins de les seues possibilitats, a les seues cases. A causa de la falta informació per a una correcta conservació dels *ninots, alguns d'ells pateixen una deterioració molt ràpida i moltes vegades irreversible.

Per a ells s'enumeraran unes pautes que s'han de tindre en compte a l'hora de conservar alguna d'aquestes obres a casa.

- Haurà d'allunyar-se de fonts de llum directes, com poden ser finestres, ja que una contínua exposició a raigs UV, com són els raigs del sol, podrien, envellir la pintura, fent que els colors perden vivacitat i que els vernissos s'esgrogueïren ràpidament.

- S'haurà d'allunyar de fonts de calor i fred, com poden ser radiadors o eixides d'aire condicionat, ja que canvis bruscos de temperatura, pot fer que s'esquerde la pintura i les capes de preparació.

- A l'hora d'eliminar la pols de la figura, és important que es realitze de manera suau amb un isard net, i en cap cas utilitzant productes a base d'alcohol, aigua o acetona, ja que això podria remoure la pintura, per tant, ha de fer-se sempre en sec.

- Col·locar en un lloc segur, on no puguem ser colpejats amb facilitat, ja que totes les pèrdues que es produeixen en una obra són sempre irremplaçables, podent ser restaurades, però havent perdut part de l'original.

7. La falta i necessitat d'un museu faller a Torrent

Com ja s'ha comentat en l'article, en moltes de les ciutats més poblades de la Comunitat Valenciana existeix un museu on aquests "ninots indultats", guanyadors de les categories superiors, són emmagatzemats, fins i tot exposats al públic de manera permanent. Aquest espai, no sols seria beneficiós per a la conservació física de les figures, també es conservaria la història de les falles.

Cada monument a més del vessant artístic és també una crítica, que moltes vegades fan referència a situacions, persones i circumstàncies de la ciutat, de manera que tindre un museu podria ser un recorregut històric d'esdeveniments singulars de la ciutat a través dels *ninots de les falles dels diferents anys, així com, de l'evolució de les diferents tendències artístiques i usos de materials en el món de les falles.

XLVI TROFEU TIR COLOMÍ A BRAÇ IGNACI GOMEZ-LOBO

PATROCINAT PER CACHALA

COL.LABORADORS:

FUNDACIÓ ESPORTIVA
MUNICIPAL
INDUSTRIES CARNIQUES "LA
COPE"
BAR CAMP DE TIR PENYA ROJA
GRUES TARIN
FLORS AMPARO
ADMINISTRACIO DE LOTERIES
"LA MASERA "
CARNISSERIA JAVI
CLAVARIESSES DE LA VERGE
DELS SANTS PATRONS

RESTAURANT CASA "LA CURRA"
GUITARRES PRUDENCIO SAEZ
GUISAMA
MUNTATGES ELECTRICS ESBER
GERMANS CABALLER
PIROTECNICS
FORMATGES GERMANS
CERVERO
PAPERS SAHUQUILLO
SCHEWEPPS
CERVESSES SAN MIGUEL
CUGELVA L'HORTA SUD S.L

COM ENS AGRADA UN BON MENJAR!
*GRANS CHEF'S
¡BON APETIT!!!

DE TANT EN TANT, UNA MIQUETA D'ESPORT NO VE MALAMENT!!!

CAMPIONS GALOTXA EQUIP B ORGANITZAT PER LA FALLA SANT ROC

1ª Divisió
Sants Patrons B
Safary I
Safary III
Xavi Lladro

CONCURS TEATRE MODALITAT OBRA CURTA: "PRONOSTIC RESERVAT"

ITALIAS

ITALIAS

**CONCURS TEATRE MODALITAT OBRA
LLARGA: "NO HI HA LLADRE QUE
PER BEN NO VINGA"**

GRUP DE BALL "EL GRANERER"

AITOR MÁRQUEZ CUBES

Salutació del President Infantil

Fallers, falleres i amics de la nostra comissió.

És un privilegi per a mi representar a la nostra falla, és un somni fet realitat, després d'estar tants anys demanant a la meua mare que volia ser el President d'aquesta comissió.

Sols espere estar a l'altura al costat dels meus companys de viatge, Sara i Rafa. I dur per tot Torrent el nom de la Falla al més alt, tan alt que arribe a les estrelles, aquestes que brillen més que mai al veure al seu net i besnét ser representant de la Falla el "Ganao".

No m'agradaria despertar d'aquest somni, tinc a tota la meua família, a Miguel e Iker al meu costat, ajudant-me, gràcies per estar sempre pendent de mi i no soltar-me mai de la mà, vivint els actes al meu costat.

Sols desitge que pugam olorar la pólvora de les "mascletas", contemplar les flames dels monuments, que la festa no pare, festa en lletres grans i espere gaudir-la al màxim amb tots els xiquets de la nostra Falla.

Per últim, gràcies a tota la junta i amics per fer l'esforç que esteu fent per nosaltres, és un any meravellós.

Desitge que arribe en molta il·lusió la setmana gran del mes de març, i que tots disfrutem al màxim d'aquestes festes Josefines.

Visca les falles 2023!!

Una fort abraçada

Aitor Márquez Cubes

ENTREVISTA AL PRESIDENT INFANTIL

D'on et ve la tradició fallera?

La meua tradició fallera em ve per part de la meua família. Per part de la meua mare els meus besavis van ser fundadors d'aquesta comissió, per part del meu pare també són molt fallers però de la falla carrer Toledo. La família materna per part de la meua iaia descendeix d'Astúries, però són valencians i els agradaven les falles tant com a nosaltres. Soc faller des que vaig nàixer de la falla Sants Patrons i enguany per fi puc estar com a president infantil.

Que significa per a tu representar a nostra comissió?

És un orgull, una alegría, és un somni que tenia des de molt xicotet, jo sempre li deia el mateix a la meua mare, algun dia podré ser president? Ella sempre em contestava el mateix, que si ho desitge amb molta força tots els meus somnis es compliran... I enguany es va complir i ho faré al costat de Sara i Rafa. Gaudim i representem a la comissió en tots els actes que ens conviden,

espere ser un bon representant com aquesta falla es mereix.

Com va l'escola, com portes l'estudi i les falles al mateix temps?

Bé, és difícil perquè canvie de cicle a 1º de E.S.O, i les falles ocupen molt de temps d'estudi si vols aprofitar al màxim cada moment. Vaig haver de deixar de costat el meu esport favorit el Rugby, vaig a algun entrenament però no als partits. Intente organitzar-me i estudiar durant el temps lliure, és una cosa necessària per a poder viure aquesta experiència i poder traure el curs.

Com estas passant-ho amb la resta de F.M.I i presidents d'altres comissions?

Al principi em va costar una miqueta... però ara molt bé amb tots. Estic passant molt de temps amb ells, ja siga en actes o fora d'ells. Enguany tenim la sort de tindre el centenari de la falla Cambrils, la visita de la Mare de Déu Peregrina i hem eixit fins

i tot en la cavalcada de reis!!!
A poc a poc els he agafat més estima a ells i a les seues famílies i ara som tots una gran família 2023.

Quin acte esperes amb mes ilusión?

La presentació, perquè tinc moltes ganes de veure el resultat de l'esforç de tots els que han estat treballant per al nostre dia, el de Sara i meu. A més a més, és un orgull que el meu millor amic Pau siga l'encarregat de passar-me el càrrec de president infantil. També tinc ganes de viure la cavalcada, vull saber que se sent estant en la carrossa i veure a tots des de damunt serà divertit. Però sobretot l'ofrena, enguany serà per a mi més emotiva que mai, el meu ram serà per a ella, per a la Mareta, el portaré jo de part d'ella, la meua bisa. Se que estarà molt orgullosa de veure'm i m'acompanyarà tot el recorregut des d'on estiga.

Que es lo que més t'agrada fer la setmana fallera en el casal?

Estar tot el dia amb la meua colla, tirar petardos, desfilar, la discomobil... en general estar el màxim temps possible amb la meua família fallera. Els meus amics són el més... riem, fem travesures, jejeje. Tots som amics des de xicotets i la colla creix. En definitiva m'agrada tot.

Un missatge a tots els fallers?

Falleres i fallers, enguany represente aquest càrrec i a la falla del Ganao que és molt especial per a mi. Compte amb tots els veïns i fallers perquè gaudisquen d'aquesta gran setmana i festa valenciana tant com Sara, Rafa i jo ho farem. Segur que seran inoblidables per a tots. Fem falla, música i pólvora. Vixca la falla del Ganao!

AL MEU FILL!!!!

Per Yolanda Cubes Garcia

En un xicotet regne a la ciutat de Torrent, on cada any trien uns representants.

Enguany tenia l'honor aquesta mare i no podia estar més orgullosa que el seu fill duguera el nom de la seua comissió per tota la ciutat.

En tots, els esdeveniments la ciutat s'escoltava Sants Patrons.

Això, demostrava que era un regne participatiu i laboriós, ple de gent que lluita per ell, dia i nit.

Aquest Príncep té al costat dos pilars fonamentals.

Per carrer del "ganao" es respira festa, el veïnat està ple d'alegria.

El meu xiquet un Príncep, de somriure tímid però dolç, al voret aquest regne s'ha rendit.

Enguany és el teu any, portaràs a moltes persones de la teua mà, lluitant per aquesta festa.

No sabia com començar Aitor, sols volia dir-te l'orgullosa i emocionada que estic, no podies fer-lo millor.

Lluitem tots junts perquè el teu somni siga el més bonic possible i sempre seràs el meu Príncep, passaràs a formar part d'aquest xicotet compte de la falla Sants Patrons.

Et vull, ta mare,
Yolanda Cubes Garcia

SARA

MARTÍNEZ MARTÍNEZ

Salutació de la Fallera Major Infantil

Vull dirigir-me a tots vosaltres com a Fallera Major Infantil de la Falla Sants Patrons de Torrent de l'any 2023, per agrair-vos l'haver confiat en mi com a màxima representant de la comissió infantil. Espere estar a l'altura d'esta gran Falla.

M'agradaria que vingueren a disfrutar de tots els nostres actes, sobretot a tots els xiquets i xiquetes, per què passen un any inoblidable tant com jo.

Gràcies al meu company d'aquest any Aitor, per tots els moments que estem disfrutant i com no a Rafa, nostre presi, per tindre sempre eixa atenció, perquè hem trobe sempre bé.

Gràcies a la gent que treballa perquè tot estiga sempre a punt i col·labora, fallers i amics, per la nostra falla.

Gràcies a la meua família, als meus pares, germana, iaia, ties, cosins... Sempre al meu costat perquè estiga tot el millor possible... Vos vull molt!!!

Només hem queda desitjar-vos unes bones falles i el millor per a tots de tot cor.

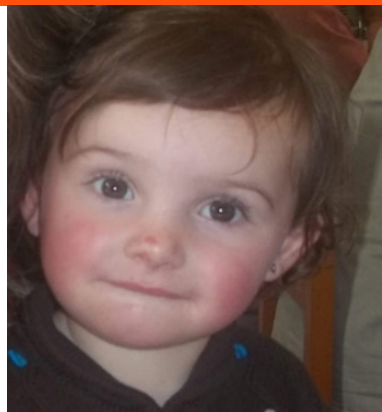
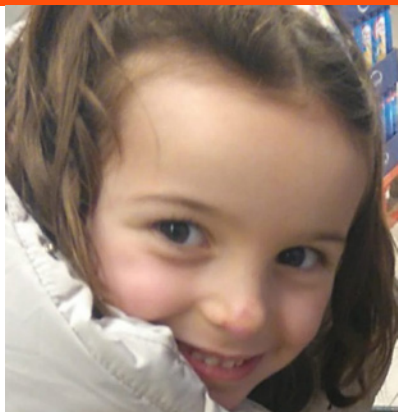
Visca Torrent i Visca la "Falla del Ganao".

Sara Martinez Martinez
Fallera Major Infantil 2023

ENTREVISTA A LA FALLERA MAJOR INFANTIL

D'on et ve la tradició fallera?

De la meua família de Torrent. Som fallers tots, els meus iaïos ho foren en el seu dia i ara les meues ties i cosins, els meus pares i la meua germana.

Què significa per a tu representar a la nostra comissió?

Una il·lusió molt gran, és un gran honor representar a la falla en la qual he nascut.

Com va el col·legi, com portes l'estudi i les falles al mateix temps?

Bé, fent un esforç per a portar-lo el millor possible ja que hi ha molts actes.

Com estàs passant-ho amb la resta de FMI i Presidents?

Molt bé, estic coneixent molta gent nova i fent amics.

Quin és l'acte que esperes amb més i-llusió?

La veritat és que tinc dos, la presentació i el besamans.

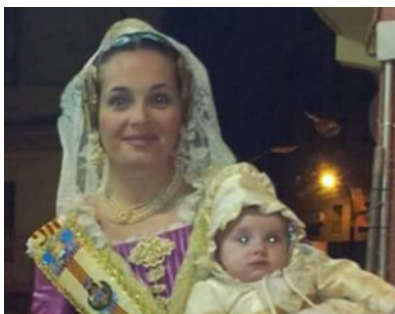
Què és el que mes t'agrada fer en la setmana fallera?

El que més m'agrada és tirar petardos amb les meues amigues perquè l'olor a pólvora m'encanta.

Un missatge a tota la comissió

Esperem que tinguem unes bones falles i sobretot que tota la comissió infantil gaudeixca de l'any, que ens acompanyen a tot i s'ho passen molt bé.

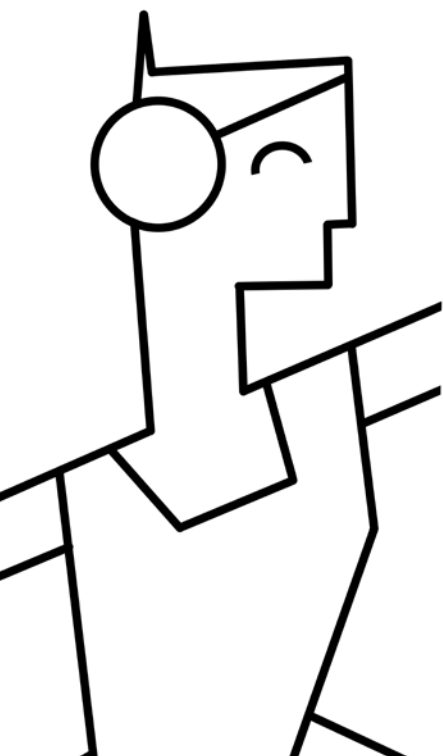

ALBAES PER A SARA DE SA MARE DE TOT COR.

Filla de Carlos i Xelo,
i de la Manyes la neta,
junt amb la teua teta Laura,
ens té a tots enamorats.
Sara Martinez Martinez

És una font d'alegria
nostra regina menuda
nostra regina menuda
i eixa careta m'encisa
per la teua alegria
Sara la meua princesa.

Verge dels Desemparats
demanar-te jo volguera
demanar-te jo volguera
que te cuide per a sempre
Sara Fallera Major
de la Falla Sants Patrons.

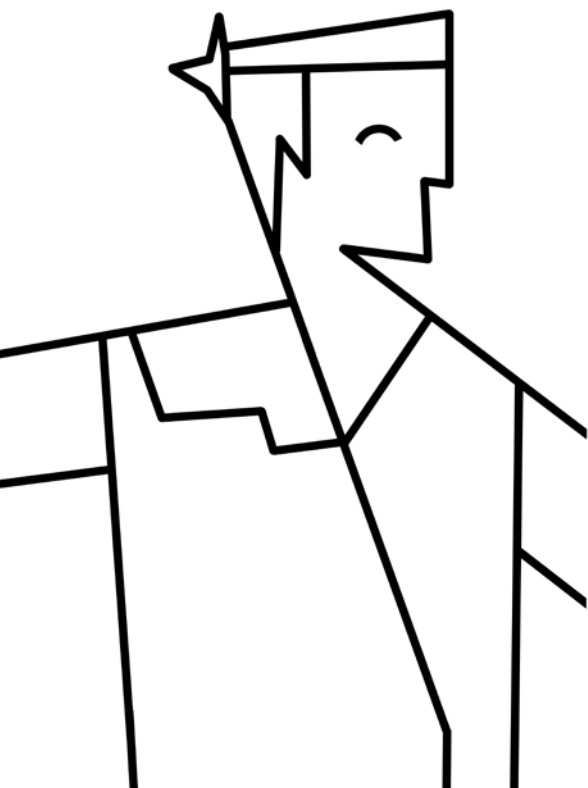
CUIDEM

LA NATURA

Falla infantil 2023

Artista:

Miguel March

cuídem la natura

Enguany nostra falleta,
un crit en vol llançar:
Cuidem nostre planeta,
és la nostra llar.

Mare naturalesa
busca protecció
i alguns éssers màgics
han passat a l'acció.

Nostres amigues fades
cuiden cada estació.
Lluïten per a pal.liar
la contaminació.

Però no podran soles,
hem tots d'ajudar.
La terra ens necessita,
units podem guanyar.

Xiquets i xiquetes,
tindreu que lluitar dur.
Respecteu la natura,
sou el seu futur!

Rebeca Piles Andres

JUNTA EXECUTIVA

PRESIDENT:

Marquez Cubes, Aitor

VICE-PRESIDENT:

Tronch Alonso, Pau

VICE-PRESIDENTA 2N:

Ibañez Martí, Lucia

VICE-PRESIDENTA 3R:

Seye Ruiperez, Aisha

SECRETARI:

Puchades Herrero, Esther

VICE-SECRETARIA:

Alves Martinez, Vega

TESORER:

Benlloch Espeleta, Marco

COMPTADOR:

Munera Vilanova, Hugo

DELEGAT:

Martinez Iglesia, Dario

DELEGAT:

Vazquez Anchel, Pablo

DELEGAT:

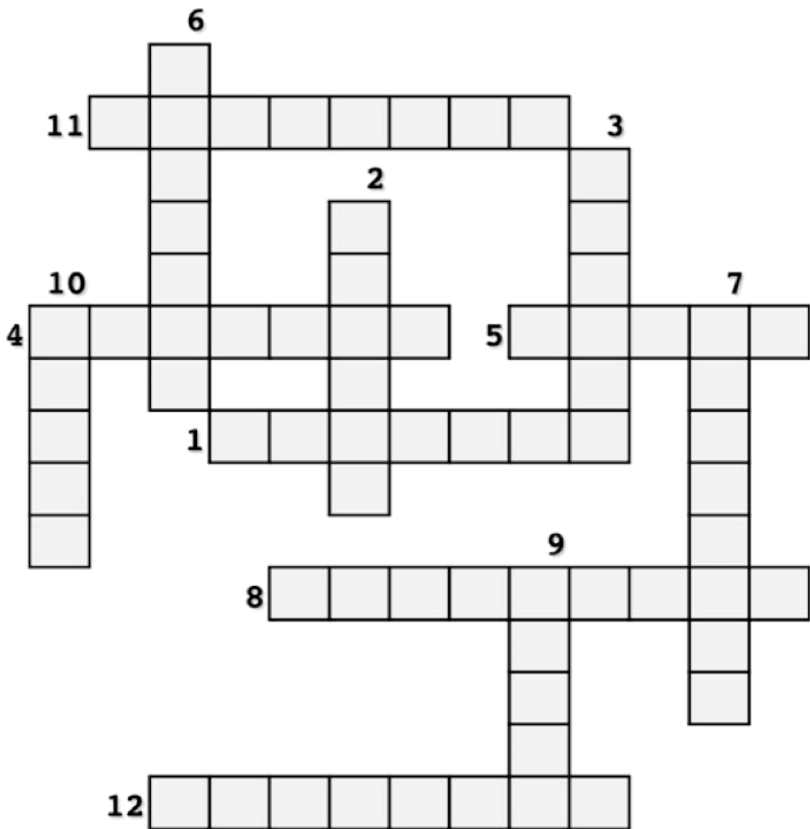
Morales Almerich, Guillem

Alves Martinez, Vega
Álvarez Baviera, Clara
Anguesom Mba, Silvia Kristela
Forment Fernández, Alma
García Laencina, Inma
García Piles, Lucía
Guillot Carratalà, Lia
Huemes Muñoz, Paula
Ibáñez Martí, Lucía
Ibáñez Martí, María
Lladró Gómez, Ariadna
Lladró Gómez, María
Llimerà Mérida, Valeria
Martínez Costa, Ana
Martínez Iglesia, Sofia
Martínez Martínez, Laura
Martínez Martínez, Sara
Medina Mora, Nuria
Miquel Lago, Aitana
Mora Novillo, Irene
Munera Vilanova, Carla
Orea García, Carla
Orti Camps, Ainara
Orti Camps, Eva
Peiró López, Vera
Perales Amores, Daniela
Puchades Herrero, Elena
Puchades Herrero, Esther
Sansaloni Fayos, Leyre
Serrulla Gimeno, Lucía
Seye Rulpérez, Aisha
Seye Rulpérez, Noor
Soriano Molina, Isabella
Soriano Molina, Cayetana
Romero García, Martina
Veguer Callejas, Mia
Veguer Callejas, Bella

Barreda Alarcón, Pau
Benlloch Espeleta, Marco
Benlloch Espeleta, Pablo
Cabrelles Cabanes, Francisco
Domingo Company, Pau
Espeleta De La Cruz, Enrique
Fernández Jiménez, Eric
Garcia Montoro, Marco
Guillot Carratalá, José
Laencina Mansilla, Salvador
Márquez Cubes, Aitor
Martell Tronch, Álex
Martínez Costa, Alejandro
Martínez Cuadrado, Xavier
Martínez Iglesia, Dario
Martínez Osma, Marc
Morales Almerich, Guillem
Morellà Valera, Mario
Munera Vilanova, Hugo
Ortiz Martínez, Jorge
Peiró López, Vicent
Ripollés Navarro, Mateo
Sansixto Espeleta, Enzo
Sansixto Espeleta, Óliver
Serrulla Gimeno, Andreu
Serrulla Gimeno, Joan
Silla Ànchel, Sergio
Silla Ànchel, Izan
Silla Palacios, Oscar
Soriano Bernabeu, Carlos
Tarín Albert, Richard
Tronch Alonso, Pau
Vázquez Ànchel, Pablo
Vázquez Ànchel, Hugo

MOTS ENCREUATS

1	Dolç de farina i sucre amb forma de cercle.
2	Acte on es porten flors a la Verge
3	Dolç allargat que es suca al xocolate
4	Dona d'una falla
5	Acte on es convida a tot el mon a les falles
6	Foc artificial per la nit
7	Acte per a despertar amb petardos a les falles
8	Bandera de cada falla
9	Cada figura que forma la falla
10	Monument de cartro i fusta que es crema el 19 de març
11	Focs artificials a les 14h en la plaça de l'ajuntament
12	Líquid fet amb cacau i sucre que prové d'América

LÈXIC FALLER

Troba dotze paraules relacionades amb el lèxic faller.

Z	G	N	Q	D	A	J	K	R	V	I	M	B	L
T	X	P	T	P	W	T	L	A	Q	D	A	O	C
N	Z	G	J	L	X	H	E	M	E	N	N	M	T
D	A	H	H	B	U	N	Y	O	L	S	T	B	C
J	B	L	U	S	O	X	U	N	A	U	E	E	A
M	A	S	C	L	E	T	A	U	U	N	L	T	S
U	Z	A	G	J	K	U	A	M	O	I	L	E	A
B	V	A	J	N	N	M	P	E	T	N	I	S	L
F	K	I	I	D	U	W	G	N	B	O	N	I	D
S	K	L	F	A	I	X	I	T	N	T	A	D	K
W	K	J	R	N	X	S	X	O	F	R	E	N	A
G	N	F	A	L	L	E	R	A	S	A	L	Z	X
D	H	I	W	H	F	F	C	B	X	K	P	N	U
Z	P	R	E	S	I	D	E	N	T	B	I	G	R

Blusó
Bunyols
Faixi
Mantellina
Monument
Ofrena

Bombetes
Casal
Fallereta
Mascletà
Ninot
President

ACTIVITATS DELS NOSTRES INFANTILS

CONCURS DECLAMACIÓ ORGANITZAT PER JUNTA LOCAL FALLERA

Categoria B

1r premi

Pablo Vázquez Anchel

3r premi

Marco Benlloch Espeleta

Categoria C

2n Premi

Hugo Vázquez Anchel

3r Premi

Marco García Montoro

PREMI BETELMS!!!

Premi betlem tradicional

Vega i Vicent

Premi betlem contemporani

Sofia i Dario

CONCURS DE TEATRE INFANTIL ORGANITZAT PER JUNTA LOCAL OBRA: **IMAGINEU-SE**

CONCURS DE POSTALS NADALENQUES

Premi categoria A
Pablo Benlloch Espeleta

Premi categoria B
Hugo Munera Vilanova

Premi categoria B
Lucía Serrulla Gimeno

ESPAI GRÀFIC INFANTIL

RECORDANT

2022

PROGRAMA DE FALLES 2023

24 DE FEBRER

Macrodespertà fallera, olor a pólvora, tro de bac, xocolata, germanor.

Dinar al casal, el menjar, cadascú de sa casa.

Açò comença, salvem al Negre!!!!
Anem a la Torre.Ja estem en falles!!!!

25 DE FEBRER

De bon matí, al casal, maquillatges, disfresses, la brusa i els pantalons negres...

Cavalcada infantil.

Dinar al casal, per a tots els infantils participants.

4 DE MARÇ

Torn dels majors, maquillatges i disfresses..

Cavalcada Major

5 DE MARÇ

Pel matí, la festa serà al carrer del Pi, Centenari de la Falla Cambrils.

MÚSICA, CORRE-TRACA, GERMANOR FALLERA.

Berenar oferit, pel nostre President Infantil
AITOR MÁRQUEZ CUBES.

10 DE MARÇ

Açò va de bo!!! La carpa ja està al nostre carrer.

Senyor llumener pot començar l'encesa de **LLUMS.**

11 DE MARÇ

Per a sopar "**BARBACOA GEGANT**", entrega de recompenses i música per a finalitzar la nit.

12 DE MARÇ

Berenar oferit per la nostra Fallera Major Infantil,
SARA MARTINEZ MARTINEZ.

13 DE MARÇ

Els nostres monuments ja estaran plantats al nostre carrer, arriba l'hora de ficar-los a punt per a la visita del Jurat.

A l'hora de dinar, els nostres cuiners ens faran una bona paella.

A la nit, el sopar estarà oferit pel nostre President,
RAFA SIMÓ ALABARTA, no sabem si enguany tindrem alguna sorpresa.

I per fi, la nit acabarà amb una magnífica disco-mòbil, a càrrec dels nostres fallers **"BELLACIAO"**.

16 DE MARÇ

Primera despertà, de bon matí els nostres carrers s'ompliran d'olor a pólvora, i després al casal, ens esperara un bon xocolate.

En acabar, esperaren al jurat i l'esmorzar que no falte.

Continuem amb les tradicions **"TRACA CORREGUDA"** al nostre carrer.

Hui que dinem? Espardenya o macarrons?

A casa, a ficar-se la nostra indumentària per a acompanyar a la nostra **"Mareta"** xiques no s'oblideu de la mantellina.

Per a sopar un entrepà, que la festa no pare, música fins que tanquem.

17 DE MARÇ

Segona despertà, hui a qui despertem??? Geni i Manu estaran al baix?, o anem ca l'assessor???, el xocolate i els bunyols ens esperen a la carpa.

Un bon esmorzar vindrà bé, s'ha d'agafar forces, hui és un dia molt important.

Ficat el blusó, s'anem de passar carrer, enguany amb xaranga, tenim molts premis per arreplegar.

Bona oloreta ix de la cuina.

La **Mare de Déu dels Desemparats** ens espera, molt bonica està a la porta de l'església, vestida amb un gran

mant de flors, xiques no s'obliden de la mantellina.

Hora d'agafar forces amb un gran entrepà, la nit ens espera, disco-mòbil a la carpa.

Pepe encén la metxa **"GRAN *MASCLETÀ"**.

18 DE MARÇ

Tercera, despertà, es nota que és dissabte, quants caixons omplim de masclets??? els bunyols que no falten.

Què ni ha per esmorzar??? faves o embotit???

Paella per a dinar, tot el barri està invitat.

Concurs de disfresses i música fins al sopar.

Un entrepà vindrà molt bé, aquesta nit toca donar-lo tot.

19 DE MARÇ

Comencem el dia gran, amb l'última desperta, s'ha de cremar tota la pólvora.

Els fogons estan en marxa pel dinar, però mentrestant, falleres i fallers a l'operació quilo, **Sant Josep** ens espera a l'església.

Jocs infantils, mentre arrepleguem els trastos de la carpa.

Preparem la falleta infantil, és l'hora de la cremà.

Sopar al casal, arriba l'hora de la cremà de la falla Gran

"Bones festes, Josefines hem passat"

(Confirmació horaris al grup de Whatsapp de la Falla.)

HIMNE DE TORRENT

José Ortí Soriano, música.

Jesús Huguet Pascual, lletra.

Conjugats passat i esperança,
el ràfol, el Mas, el Vedat,
reviscolen l'esforç d'una terra
ragada amb suor i llanura de mans.
Units férem de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.
Sobre el barranc escrivírem la història
que de Cabrera a la Torre reeix,
i bastírem els anhels d'un poble
que futur sens límit a l'home ofereix.
Units férem de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.
Davallarem al pretérit i traurem
dels avantpassats els espers cercats,
que Torrent els ofrena en imatge
de conquesta tenaç per vigor constant.
Units ferém de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.
Tota l'Horta, mà a mà, forma anell
que dansa envoltant l'essència del poble,
i esclata fulgent en un crit vibrant:
Honor als seus homens

VISCA TORRENT!

VISCA TORRENT!

HIMNE COMUNITAT VALENCIANA

Per ofrenar noves glòries a Espanya
tots a una veu, germans, vingau.
Ja en el taller i en el camp remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!
Pas a la Regió
que avança en marxa triomfal!
Per a tu la vega envia
la riquesa que atresora
i és la veu de l'aigua càntics d'alegria
acordats al ritme de guitarra mora.
Paladins de l'art t'ofrenen
ses victòries gegantines;
i als teus peus, sultana, tons jardins estenen
un tapís de murta i de roses fines.
Brinden fruites daurades
els paradisos de les riberes;
pengen les arracades
baix les arcades de les palmeres.
Sona la veu amada
i en potentíssim, vibrant ressò,
notes de nostra albada
canten les glòries de la Regió.
Valencians en peu *alcem-se*.
Que nostra veu
la llum salude
d'un sol novell.
Per a ofrenar noves glòries a Espanya
tots a una veu, germans, vingau.
Ja en el taller i en el camp remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!
Flamege en l'aire
nostra Senyera!
Glòria a la Pàtria!
Visca València!
VISCA! VISCA! VISCA!

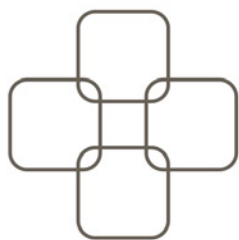
Especialistes en disseny i impressió de llibrets de falla. Crida'ns!

info@samarucsg.es

Tel: 657 44 88 64

www.samarucsg.es

ORTOPEDIA

Santospatronos

Santos Patronos 42
46900 Torrent

96 156 26 10

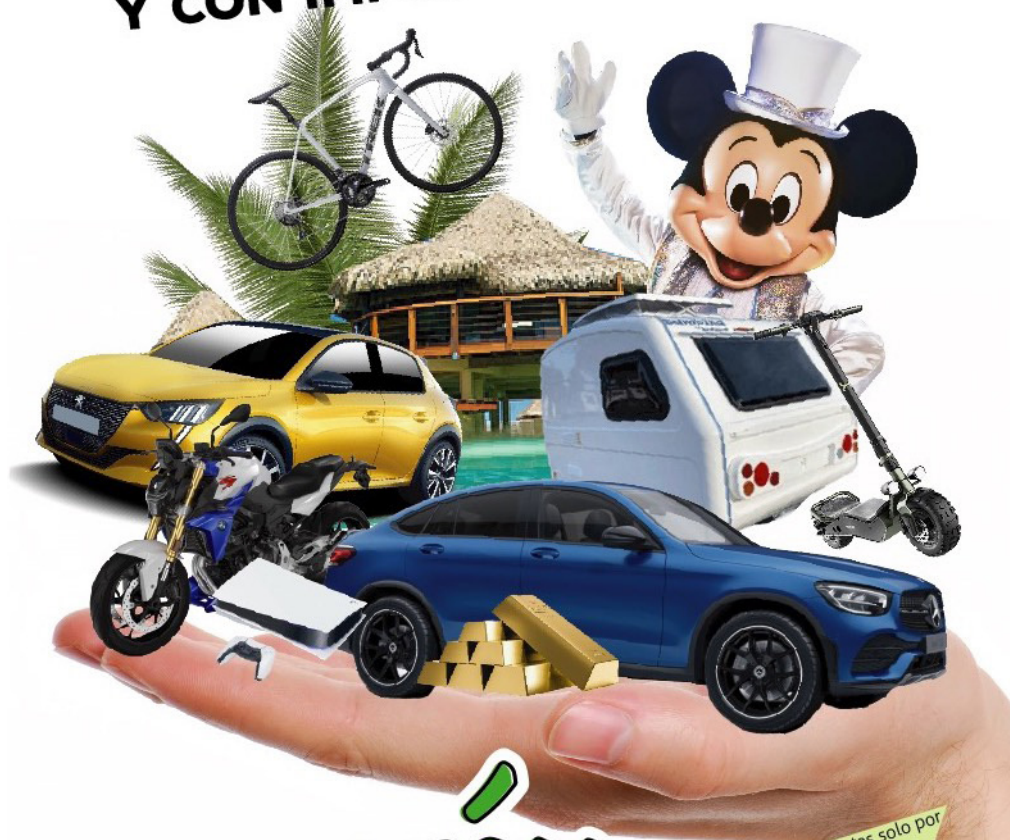

4^a
EDICIÓN

SORTEO RESTAURANTES LOS ABETOS
1 de Julio 2023 con la lotería Nacional

TODO PARA TI

LA FELICIDAD DE TENER MÁS DE 45 PREMIOS EN TUS MANOS
Y CON IMPUESTOS PAGADOS

EL CESTÓN
DE LOS ABETOS

Tus papeletas solo por

6€

COMPRA AHORA TUS PAPELETAS EN
elcestondelosabetos.es

Estem amb les Falles!

On toca estar.

caixapopular.es

GRUAS SORTI S.L.

central@gruasorti.es

Ctra. Mas del Jutge, 59
46909 Torrent • València
Apdo. Correos 257
Tels.: 961 552 975 • 961 554 622

www.gruasorti.es

MUNTATGES ELÈCTRICS MITJA Y BAIXA TENSIÓ
ENLLUMENAT PÚBLIC
MANTENIMENT PREVENTIU I CORRECTIU
MANTENIMENT TÈCNIC LEGAR
INSTAL·LACIONS FOTOVOLTAIQUES
PUNTS DE RECÀRREGA VEHICLES ELÈCTRICS
ENGINYERIA
ESTUDIS D'EFICIÈNCIA ENERGÈTICA
PROJECTES I LEGALITZACIONS
CONSTRUCCIÓ I OBRA CIVIL

664 188 426

TU COCHE DE RENTING

CON SEGURO A TODO RIESGO Y CAMBIO DE
NEUMÁTICOS POR DESGASTE

SIN ENTRADA NI COSTE DE
MANTENIMIENTO

Gran variedad de vehículos

Tu seguro siempre
con la confianza de
PIALPA

Av. Al Vedat, 21, piso 5, puerta F/ Edificio Montecarlo. Torrent

pialpa@pialpa.com - www.pialpa.com

Flors Amparo

desde 1989

artesanía
comunitat valenciana

[https://
www.facebook.com/
flors.amparo](https://www.facebook.com/flors.amparo)

Carrer Mont-Si6 18A/
Carrer Albocasser 28
Torrent

664473912

CASA DIEGO

R E S T A U R A N T

Avenida Jaume I El Conqueridor, 74
46192 Montserrat, Valencia
Teléfono 962 999 423

www.restaurantecasadiego.es

Abrimos de Martes a domingo
de 7:30-13:30 y de 16:30-20:30

XURRERIA Y CAFETERÍA

Almuerzos y Meriendas

Tostadas, bocadillos, churros, chocolate .

LLAMANOS AL 610 025 733

C/ Germaníes, nº 60

Torrent

Av. Barcelona 92, nº 114 (Parc Central)
CP 46900 - Torrent (Valencia)

Telf. 635.998.434

talleresortiz22@gmail.com

talleresortiz22

DISTRIBUCIONES REGION ESTE, S.A.

**Av. Comarques Pais Valencià, 76
 Quart de Poblet C.P. 46930 (Valencia)**

Telf: 96.192.03.60 Fax: 96.192.01.31

Barbería 89
Arturo Redondo
C/Fray Luis Amigo, 21
Torrent
960 060 240
661 116 118

Hort de Soriano 27
Pol. Ind. Mas del Jutge
46909 Torrent / Valencia
961 561 706
restaurantpeamflo@hotmail.com
Siguenos en facebook

GRAFBOARDAT
DISTRIBUCIONES INDUSTRIALES

96 151 62 49
www.grafbordat.com

C/ Rosa Luxemburgo, 14
Polígono La Figuera,
Alaquas, Valencia

 **DENTAL
GEN**
desde 1983

Dra. Teresa Almerich Torres
Av. al Vedat, 60 - 1º C • 46900
Torrent (VALENCIA)
96 155 24 56 • 96 108 20 28
info@dentalgen.com

CONSTRUCCIONES Y REFORMAS BARBER SL

Realizamos todo tipo
de trabajos de albañilería
y obra nueva

**¡Pídenos presupuesto
sin compromiso!**

46910 SEDAVÍ - Valencia

Juan 661 330 689 - José 607 646 747

crbarbersl@gmail.com

tornemplac

héctor forment

670 480 220

+ reformas en general

+ albañilería

+ rehabilitación

héctor@tornemplac.com

www.reformastornemplac.com

BAIXENS

MASILLAS - ENLUCIDOS
IMPERMEABILIZANTES
PINTURAS - BRICOLAJE
CEMENTOS COLA

Para lo que necesites
baixens.com

**FAÇA REALITAT ELS SEUS SONS
LA SEUA SORT ESTA EN CAMÍ**

**ADMINISTRACIÓ
DE LOTERIA**

Nº 4

**TORRENT
LA MASERA**

**RESERVEM ENCÀRRECS PER A FALLES,
FESTES, GERMANDATS, ETC**

C/ Stp. Patrons, 33, (Junt Ambulatori)
Telèfon 96 1551842 / 616 52 46 07 (mòbil)

TALLER ELECTROMECÁNICO

ALMACÉN FONTANERÍA / CALEFACCIÓN

REPARACIÓN DE MAQUINARIA EN GENERAL

DESCALCIFICADORES / ÓSMOSIS

BOMBAS DE RIEGO Y VALVULERÍA

SANEAMIENTO Y ACCESORIOS BAÑO

GRUPOS DE PRESIÓN Y CONTRAINCENDIOS

TRABAJOS FONTANERÍA Y VERTICALES

Hnos Simó

TALLER y ALMACÉN FONTANERÍA

Crta. Masía del Juez, nº 55 A · 46900 Torrent (Valencia) · Tels. 96 155 84 58 - 96 158 87 70

www.hermanos-simo.com

info@hermanos-simo.com

*En nuestra cámara
de maduración*

Vaca madurada

+ 30 días

PINTOR RIBERA 5, TORRENT

TEL. 96 157 09 11

CARNISSERIAJAVI

SAHUQUILLO

Tlf: 96 155 04 70 - Mòv: 645 473 160

suministrosahuquillo@gmail.com

Des d'ací, volem expressar el nostre agraïment
a tots els comerços i empreses per donar
suport any rere any el nostre llibret!

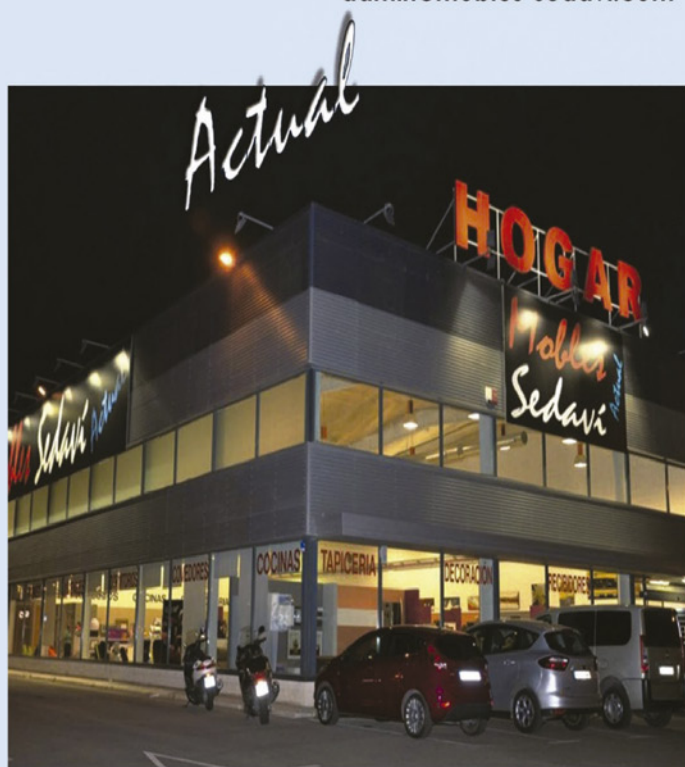
Gràcies!

Mobles Sedavi

MUAMBI

www.mobles-sedavi.com

admin@mobles-sedavi.com

Mobles Sedavi 1

C/ del Garbí, 3 bajo

46900 Torrent (Valencia)

Tel. 96 156 35 20 - Fax: 96 156 21 50

Mobles Sedavi 2

C.C. Toll i L'Alberca, calle K (frente Decathlon)

46900 Torrent (Valencia)

Tel. 96 156 11 91

Pepe Tronch Toledo
Dpto. Comercial

665 664 137

tronch@hnos-caballer.com
www.hermanoscaballer.com

CAFETERIA BONBAR

**DESAYUNOS
ALMUERZOS
COMIDAS**

**C/ Sants Patrons
678621669**

SEISTAN GRUPO DE SERVICIOS, S.L.U.

EMPRESA DE NETEJA VENDA AL MAJOR I DETALL

**LLAR - EMPRESSES DE NETEJA
HOSTALERIA - COL·LECTIVITATS - ETC...**

**DETERGENTS, DESGREIXANTS,
FREGAR SÒLS, FREGADORES, MOPES,
BAIETES, ETC...**

**C/San Valeriano, 32 Bajo
46900 TORRENT (Valencia)
Teléfono 96 156 73 48**

E-mail: seistan@seistan.com

www.seistan.com

EL AUTÉNTICO ARROZ DE VALENCIA CON DENOMINACIÓN DE ORIGEN

www.arrozdacsa.com

C/PERIODISTA AZZATI N° 4 PISO 4 PTA 11-12
46002 VALENCIA
TELF 963536030
llagoabogados@llagoabogados.com

Des d'ací, volem expressar el nostre agraïment a tots els
comerços i empreses per donar suport any rere any el
nostre llibret! Gràcies!

Aquesta comissió ha rebut una subvenció
de la Diputació de València per al desenrotllament de
les Falles 2023. Gràcies!

Servicio de Grúa y Transporte de Vehículos

GRUAS TARIN

**VEHÍCULOS PARA DESGUACE
VENTA DE PIEZAS-BATERÍAS
TODAS LAS PIEZAS AL MEJOR PRECIO**

Gruas Tarin, S.L.
C/ Gomez Ferrer, 79
46900 Torrent (VALENCIA)

T 96 156 73 13
M 629 630 852

info@gruastarin.com
www.gruastarin.com

Desguace Tarin
P.I. Mas del Jutge, Calle F
46909 Torrent (VALENCIA)

T 96 118 22 27
F 96 129 37 93

info@reciclatgestarin.com
www.reciclatgestarin.com